
Januar 2021

Børn og unges oplevelse af møder i børn og unge-udvalg og klageinstanser

---

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-395-5

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 SAMMENFATNING	4
Hovedkonklusioner	6
Læsevejledning	10
KAPITEL 2 BØRN OG UNGES OVERORDNEDE OPLEVELSE AF MØDERNE	11
Store variationer i den overordnede oplevelse	11
Fire overordnede forhold	13
Det betyder noget, om de har prøvet det før	14
Forskelle på de tre instanser	15
KAPITEL 3 ÅRSAGER TIL AT DELTAGE ELLER EJ	22
Årsager til at deltage	22
Årsager til ikke at deltage	24
At blive hørt = at få sin vilje?	26
KAPITEL 4 ANDRE MØDEDELTAGERES ROLLER OG ADFÆRD	32
Betydningen af at have sin egen advokat	32
Rart at have en bisidder	35
De øvrige mødedeltageres fremtoning og adfærd	37
Hvad der siges på mødet og hvordan	43
Forældre og søskende	46
KAPITEL 5 ØVRIGE FORHOLD	52
Information før mødet	52
Ankomst og ventetid	55
Mødets start	57
Mødets afrunding og besked om afgørelsen	61
De fysiske rammer og mødernes varighed	65
BILAG 1: METODE	71
BILAG 2: PROCEDURE FRA ROSKILDE KOMMUNE	77

KAPITEL 1

MØDER I TRE INSTANSER

UNDERSØGELSENS FORMÅL

Sammenfatning

Social- og Indenrigsministeriet har bedt Ankestyrelsen undersøge, hvordan børn og unge oplever møder i

- de kommunale børn og unge-udvalg
- Ankestyrelsen
- byretterne.¹

Undersøgelsen handler om børn og unge, hvor kommunens børn og unge-udvalg har truffet afgørelse jf. § 74 i serviceloven. Afgørelser efter § 74 kan fx handle om anbringelse uden samtykke, ændring af anbringelsessted uden samtykke eller om overvåget eller afbrudt samvær under en anbringelse.

Forældremyndighedsindehavere(n) eller barnet eller den unge over 12 år kan klage over børn og unge-udvalgets afgørelse til Ankestyrelsen. De kan desuden klage over Ankestyrelsens afgørelse til byretten.

Børn og unge-udvalget træffer afgørelse på et møde, hvor sagens parter kan deltage. Både i Ankestyrelsen og byretten behandles klagen på et møde, hvor parterne også kan deltage. Det er disse møder, undersøgelsen handler om.

Undersøgelsen belyser:

- Hvordan børn og unge oplever møderne.
- Hvilke forhold, der har betydning for deres oplevelse af møderne.
- Hvordan børn og unges oplevelse af møderne eventuelt kan forbedres.

BARNET ELLER DEN UNGE HAR RET TIL AT UDTALE SIG

Det fremgår af serviceloven § 74, stk. 2, at inden børn og unge-udvalget træffer afgørelse efter § 74, skal barnet eller den unge have lejlighed til at udtale sig over for udvalget. Dette tilbud til barnet eller den unge kan undlades, hvis barnet er under 12 år, eller hvis det må antages at være til skade for barnet eller den unge.

¹ Undersøgelsen handler ikke om møder i Ungdomskriminalitetsnævnet.

§ 74, stk. 2 gælder også ved behandling af afgørelsen i Ankestyrelsen, jf. § 168, stk. 4.

I byretten anses unge, der er fyldt 12 år som parter, jf. serviceloven § 170, stk. 3. Det gælder uanset, om barnet har krævet afgørelsen forelagt for retten eller ikke var fyldt 12 år ved behandlingen i Ankestyrelsen.

Undersøgelsen indeholder forslag til, hvordan børn og unges oplevelser af møderne kan forbedres. Forslagene kan supplere eksisterende generelle anbefalinger til fagfolk om mødet med børn og unge, der blandt andet er formuleret af Børnerådet.²

Fokus på børn og unges oplevelse

Undersøgelsen sætter fokus på børn og unges oplevelse af møderne. Undersøgelsen er derfor primært baseret på interview med 11 børn og unge.

Forud for interviewene med børnene og de unge talte vi med to advokater og tre børnesagkyndige. Dels for at få baggrundsviden om, hvordan møderne afholdes. Og dels for at få deres vurdering af, hvilke forhold der har betydning for børn og unges oplevelse af møderne. Det viste sig, at deres viden og erfaringer fra møderne i flere tilfælde understøtter børnene og de unges fortællinger. Den præsenteres derfor i rapporten som et supplement i særskilte bokse.

METODE OG DATAGRUNDLAG

- Undersøgelsen er primært baseret på interview med 11 børn og unge i alderen 12-17 år, der har deltaget i møder et eller flere af stederne. Derudover har vi talt med to advokater og tre børnesagkyndige med erfaring fra møder de tre steder.
- Ti af de interviewede børn og unge har deltaget i et eller flere møder i et børn og unge-udvalg, ni har deltaget i Ankestyrelsen og fem har deltaget i en byret.
- Undersøgelsen giver eksempler på, hvordan børn og unge oplever møderne de tre steder. Den giver nødvendigvis ikke et repræsentativt billede af, hvordan børn

² Børnerådet, 2017: "Gode råd til fagfolk om mødet med børn og unge". Pjecen kan findes på Børnerådets hjemmeside.

og unge generelt oplever møderne, og giver ikke grundlag for at sammenligne instanserne.

Undersøgelsens metode uddybes i bilag 1.

HOVEDKONKLUSIONER

Dette afsnit præsenterer rapportens hovedkonklusioner.

Vi præsenterer konklusionerne på tværs af de tre instanser og med inddragelse af eksempler på oplevelser fra de forskellige steder. Vi skelner kun imellem de tre instanser, når interviewpersonerne gør det.

Store variationer i den overordnede oplevelse

De interviewede børn og unges oplevelse af møderne i de tre instanser varierer meget. Nogle syntes, at det var hyggeligt eller "fint" at deltage i møderne. Det gælder fx 12-årige Sille³, hvis seneste møde var i Ankestyrelsen. Hun fortæller, at mødet overordnet var en god oplevelse:

"Det var sådan meget hyggeligt. Der var mennesker at kigge på (...) Det var bare et normalt møde ligesom alle andre steder (...) Mange andre ville måske være nervøse, men det var jeg slet ikke." (Sille, 12 år)

Andre børn og unge synes, at møderne har været ubehagelige. Og endnu andre husker møderne mere neutralt – hverken som gode eller dårlige.

Fire overordnede forhold kan give bedre møder

Interviewene tegner et billede af, at fire overordnede forhold er væsentlige for, at børnene og de unge får den bedst mulige oplevelse af møderne. Det er vigtigt for børnene og de unge

- at være forberedte
- at føle sig trygge
- at komme til orde
- at opleve, at deres deltagelse har betydning.

Betydningen af disse fire overordnede forhold uddybes herunder og yderligere i resten af rapporten.

**HYGGELIGT,
UBEHAGLIGT
ELLER NEUTRALT**

³ Børnene og de unges navne og andre detaljer (fx stednavne) er ændret af hensyn til anonymisering.

At være forberedt

At være forberedt handler blandt andet om at vide forud for mødet, hvordan lokalet ser ud, hvor mange der deltager, og hvem de er. 16-årige Rasmus fortæller, at hans advokat forud for Rasmus' første møde i et børn og unge-udvalg beskrev dette for ham. Det gjorde Rasmus mindre nervøs:

"For mig gav det et godt indtryk, at hun sagde de her ting til mig. For så kunne jeg forestille mig, hvordan det var at være derinde. Så jeg blev mindre nervøs." (Rasmus, 16 år)

I den forbindelse har det væsentlig betydning for børnene og de unges oplevelse af møderne, om de har deltaget i møder i den pågældende eller andre instanser før.

En god forberedelse handler også om, at barnet eller den unge har talt med sin advokat forud for mødet om, hvilke spørgsmål denne vil stille, og hvad barnet eller den unge vil svare.

At føle sig tryk

At føle sig tryk handler blandt andet om, at barnet eller den unge har en kendt bisidder og en advokat med til møderne. Jannie på 17 år fortæller fx, at det betyder meget for hende at have en advokat med. Som hun siger, mindsker det hendes nervøsitet at have en "der lige kan sidde og snakke for en – tale sagen for en".

At føle sig tryk handler også om, at de andre mødedeltagere præsenterer sig selv og virker venlige og imødekommende. Kate på 12 år havde en god oplevelse med, at mødedeltagerende smilede til hende og hendes søskende, da de var til møde i byretten:

"Først sad de bare og ikke smilede eller noget, men da vi kom op [og skulle afgive forklaring], smilede de bare helt vildt meget (...) Det var rart, at de smilede, fordi hvis de bare sad, så ville man tænke sådan lidt: "Oh, shit."" (Kate, 12 år)

Endelig handler det om, at børnene og de unge kan undgå at møde deres forældre, hvis de ikke ønsker det – eller omvendt få lov til at deltage sammen med deres forældre eller søskende, hvis de ønsker det.

At komme til orde

At komme til orde handler blandt andet om, at der er tid til, at barnet eller den unge får fortalt, hvad denne har på hjerte, så det ikke kun handler om at svare på spørgsmål.

Nina på 15 år fortæller, at hun i børn og unge-udvalget kun har deltaget i to møder over telefon på grund af Covid-19. Her

oplevede hun absolut ikke, at hun fik mulighed for at forklare sig:

"Jeg fik ikke lov til at sige noget selv – jeg havde to minutter til at sige noget. Jeg kunne ikke forklare min sag. Jeg fik bare to spørgsmål, og så blev jeg smidt ud af samtalen."
(Nina, 15 år)

Til et fysisk møde i Ankestyrelsen oplevede Nina, at hun fik mere taletid. Hun savnede dog, at der var plads til, at hun kunne fortælle noget, hun ikke konkret var blevet spurgt om.

At komme til orde handler også om, at børnene og de unge om nødvendigt får hjælp til at sige det, de gerne vil have sagt, fx fra deres advokat eller bisidder.

At opleve, at ens deltagelse har betydning

At opleve, at ens deltagelse har betydning, handler blandt andet om, at de andre mødedeltagere viser interesse. Fx ved at de lytter aktivt og stiller spørgsmål. Det oplevede Sune på 14 år på sit seneste møde i byretten:

"Han [dommeren i byretten] så meget lyttende ud. Når der var noget, han ikke fik fat i, bad han mig om at gentage det. Det synes jeg bare er [laver klappelyde]. Det overraskede mig lidt, for jeg havde ikke forventet det. Men jeg er glad for, at han spurgte mig. Det var ligesom et tegn på, at de rent faktisk lyttede til, hvad jeg sagde." (Sune, 14 år)

For børnene og de unge handler det også om at blive anerkendt for at møde op, og få at vide, at det er vigtigt for mødedeltagerne at høre deres holdning – også selvom afgørelsen måske går imod ens ønsker. Interviewene vidner om, at når afgørelsen fra møderne går imod barnets eller den unges ønsker, kan det have negativ betydning for deres oplevelse af møderne og deres lyst til at deltage fremover. For flere af de interviewede børn og unge giver det desuden en grundlæggende oplevelse af, at der ikke bliver lyttet til dem på møderne. Det gælder fx for 15-årige Marie, der her fortæller om sit seneste møde, som var i Ankestyrelsen:

"Man blev ikke hørt overhovedet. Det betød ikke noget, at jeg var der. For de besluttede stadig, at afgørelsen var korrekt." (Marie, 15 år)

Sune på 14 år fortæller omvendt, at han har haft en god oplevelse til flere møder, selvom afgørelsen ikke blev som han ønskede. Det skyldtes blandt andet, at han i høj grad oplevede, at mødedeltagerne var imødekommende og lyttede interesseret.

Oplevelsen af, at ens deltagelse har betydning, handler desuden om, at børnene og de unge er "med ved bordet" i den forstand, at der bliver talt et sprog på møderne, som de kan forstå.

Som de fire overordnede forhold vidner om, har de andre mødedeltagere og deres roller, fremtoning og adfærd stor betydning for børnene og de unges oplevelse. Ud over de forhold, der er beskrevet her, har det også betydning for børnene og de unges oplevelse, hvordan de oplever ankomsten til mødet, ventetiden, mødets opstart og afslutning, samt de fysiske rammer.

**VI LYTTET –
UANSET HVAD
AFGØRELSEN
BLIVER**

Forslag til forbedring

Interviewene med både børn, unge og fagpersoner vidner om, at alle tre instanser allerede tager mange relevante hensyn. Fx ved at imødekomme børn og unges ønsker om at deltage enten uden eller sammen med deres forældre. Interviewpersonerne har dog nogle forslag til, hvordan de mener, at børn og unges oplevelse af møderne kan blive bedre. Nogle af forbedringsforslagene er fremsat i relation til en enkelt af de tre instanser. Det er dog ikke nødvendigvis ensbetydende med, at forslaget ikke er relevant for de øvrige instanser:

- ☞ Forud for møderne skal instanserne oplyse børn og unge om, at det er vigtigt forud for afgørelsen at høre deres forklaring – men at afgørelsen er baseret på meget andet end deres forklaring. Når afgørelsen går imod deres ønsker, er det derfor ikke ensbetydende med, at instanserne ikke har lyttet til dem (uddybes på s. 31).
- ☞ Alle mødedeltagerne skal være venlige og imødekommende – fx ved at smile, lytte aktivt og søge øjenkontakt (uddybes på s. 43).
- ☞ Mødedeltagerne (ud over barnets eller den unges advokat) skal altid prøve at finde noget at spørge om - bare et eller andet, der viser en interesse (uddybes på s. 44).
- ☞ Mødedeltagerne skal præsentere sig selv med ord, som børnene og de unge kan forstå, og eventuelt igen, når de stiller spørgsmål til barnet eller den unge (uddybes på s. 64).
- ☞ En eller flere mødedeltagere (ud over barnets eller den unges advokat eller bisidder) skal ved mødets afslutning rose og anerkende barnet eller den unge for at være mødt op (uddybes på s. 66).

**MERE ROS OG
ANERKENDELSE**

BILLEDER AF LOKALER

- ☞ Hvis et barn eller en ung deltager i mødet sammen med søskende, er det vigtigt, at mødedeltagerne gør klart, hvem deres spørgsmål er rettet til (uddybes på s. 53).
- ☞ Instanserne kan overveje, om de kan gøre yderligere tiltag for at undgå uønskede møder mellem børn og forældre (uddybes på s. 52).
- ☞ Instanserne kan lægge billeder eller film af de lokaler, møderne bliver afholdt i på deres hjemmeside (uddybes på s. 57).
- ☞ For byretten: Overvej at have et andet lokale end en retsal, hvor barnet eller den unge kan afgive forklaring (uddybes på s. 72).

LÆSEVEJLEDNING

Ud over dette første kapitel er rapporten opdelt i fire yderligere kapitler:

Kapitel 2 beskriver, hvordan de interviewede børn og unge overordnet har oplevet møderne i de tre instanser. Derudover indeholder kapitlet et afsnit om nogle af forskellene på de tre instanser.

Kapitel 3 handler om årsagerne til, at børnene og de unge vælger at deltage i møderne eller ej. Deres årsager til at deltage eller ej siger meget om deres oplevelse af møderne.

Kapitel 4 belyser betydningen af de andre mødedeltageres roller og adfærd over for børnene og de unge. Det handler både om advokater, bisiddere, deltagerne fra de tre instanser, forældre og søskende.

Kapitel 5 beskriver en række øvrige forhold, der har betydning for børnene og de unges oplevelse af møderne.

KAPITEL 2

Børn og unges overordnede oplevelse af møderne

Dette kapitel handler om, hvordan børn og unge overordnet oplever møder i de tre instanser.

Kapitlet præsenterer fire overordnede forhold, som interviewene tyder på er vigtige i forhold til at give børn og unge den bedst mulige oplevelse af møderne:

FIRE OVERORDNEDE FORHOLD

- At være forberedt
- At føle sig tryk
- At komme til orde
- At opleve, at ens deltagelse har betydning.

Disse forhold uddybes kort i dette kapitel, og yderligere i rapportens øvrige kapitler.

Kapitlet indeholder desuden et afsnit om forskelle på de tre instanser. Det handler dels om, hvorvidt de interviewede børn og unge oplever møderne i de tre instanser forskelligt. Og dels om, hvilke faktuelle forskelle der er på møderne i de tre instanser.

STORE VARIATIONER I DEN OVERORDNEDE OPLEVELSE

De interviewede børn og unge har meget forskellige oplevelser af de møder, de har deltaget i. Nogle syntes, at det var hyggeligt eller "fint" at deltage i møderne, mens andre syntes, at det var ubehageligt. Endnu andre husker møderne mere neutralt – hverken som gode eller dårlige oplevelser.

Gode oplevelser

Blandt dem, der overordnet har haft positive oplevelser på møderne i de tre instanser, er Sune og Sille.

Sune på 14 år har overordnet haft gode oplevelser af møder i alle tre instanser. Han oplevede alle tre steder, at mødedeltagerne lyttede, og at han fik mulighed for at sige, hvad han ville.

12-årige Silles seneste møde var i Ankestyrelsen. Sille fortæller, at det overordnet var en god oplevelse:

"Det var sådan meget hyggeligt"

"Det var sådan meget hyggeligt. Der var mennesker at kigge på (...) Det var bare et normalt møde ligesom alle andre steder (...) Mange andre ville måske være nervøse, men"

det var jeg slet ikke. Måske to procent. Men det kunne have været fedt, hvis det havde været lidt mere ligesom i fjernsynet med træhammer og sådan (griner)" (Sille, 12 år)

Sille fremhæver selv, at hendes oplevelse af mødet hænger sammen med, at hun er udadvendt og "har det fint med mennesker".

Mere neutrale oplevelser

Flere af de børn og unge, vi har talt med, beskriver møderne forholdsvis neutralt – hverken som en god eller dårlig oplevelse. Det gælder blandt andet for Rasmus og Linus.

16-årige Rasmus har kun deltaget i møder i et børn og unge-udvalg. Han fortæller, at han til sit seneste møde var lidt nervøs, og at han syntes, at det var overvældende, at der var så mange mennesker. Overordnet var det dog "okay".

I modsætning til Rasmus har Linus på 13 år været til så mange møder, at han har svært ved at skelne dem fra hinanden. Han husker dog, at han har været til flere møder i både børn og unge-udvalg end i Ankestyrelsen, mens han ikke mener, at han har været til møde i byretten. Linus husker heller ikke ret meget fra møderne – ud over, at det aldrig bliver, som han ønsker. Adspurgt husker han hverken noget rart eller ubehageligt fra møderne. Han har dog en klar oplevelse af, at nogle af møderne er vigtigere end andre. Det er de møder, der handler om omfanget og karakteren af hans samvær med forældrene. Det er også de eneste møder, hvor han kan huske, hvad de handlede om.

Dårlige oplevelser

Endelig er der nogle af de interviewede børn og unge, der husker et eller flere møder som decideret dårlige oplevelser.

Det seneste møde, som 15-årige Marie deltog i, var i Ankestyrelsen. Adspurgt om, hvad hun ville fortælle andre børn og unge, der skulle til møde i Ankestyrelsen svarede hun:

"Jeg ville sige til dem, at det skulle de ikke gøre. De får ikke noget ud af det. Og det var bare en ubehagelig oplevelse (...) Jeg synes ikke, der er nogen, der skal prøve at sidde til et møde, hvor ens fremtid står på spil, og menneskerne ikke interesserer sig for en." (Marie, 15 år – Ankestyrelsen)

"Det var bare en ubehagelig oplevelse"

En advokat vurderer, at der er meget store variationer i, hvordan børn og unge oplever møderne i de tre instan-

ser. Advokaten fremhæver en række eksempler, som understreger, at oplevelsen blandt andet afhænger af mødets emne, barnets eller den unges ressourcer og situation samt hvor mange gange de har deltaget tidligere.

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra forskellige børn og unge-udvalg fortæller, at hun oplever, at nogle børn er meget nervøse og påvirkede af situationen. For dem kan det være en ubehagelig oplevelse. For andre kan det være en befrielse at deltage på mødet og selv få lov at fortælle udvalget, hvad de mener. Mange er et sted midt i mellem – lidt nervøse og usikre.

FIRE OVERORDNEDE FORHOLD

Interviewene tegner et billede af, at fire overordnede forhold er væsentlige i forhold til at sikre, at børnene og de unge får den bedst mulige oplevelse:

At være forberedt

- At børnene og de unge ved forud for mødet, hvordan lokalet ser ud, hvor mange der deltager, og hvem de er.
- At de har talt med deres advokat forud for mødet om, hvilke spørgsmål denne vil stille og hvad de vil svare.

At være tryk

- At børnene og de unge har mulighed for at have en kendt bisidder med til møderne.
- At de har en advokat med.
- At mødedeltagerne fra de tre instanser præsenterer sig selv, og virker venlige og imødekommende.
- At børnene og de unge kan undgå at møde deres forældre, hvis de ikke ønsker det.
- At børnene og de unge kan få lov at deltage sammen med deres forældre eller søskende, hvis de ønsker det.

At komme til orde

- At børnene og de unge får mulighed for at sige det, de gerne vil have sagt – fx ved, at der er tid til, at de kan fortælle det, de selv har på hjerte.
- At de om nødvendigt får hjælp til at sige det, de gerne vil have sagt – fx fra deres advokat eller bisidder.

At opleve, at ens deltagelse har betydning

- At børnene og de unge oplever en interesse fra mødedeltagerne fra de tre instanser – fx ved at de viser, at de lytter aktivt og stiller spørgsmål.

- At de bliver anerkendt for at møde op, og får at vide, at det er vigtigt for mødedeltagerne at høre, hvad de har at sige – også selvom afgørelsen måske går imod barnet eller den unges ønsker.
- At børnene og de unge er "med ved bordet" i den forstand, at der ikke bliver talt et sprog, de ikke forstår, eller bliver talt hen over hovedet på dem.

Disse forhold uddybes i rapportens øvrige kapitler.

DET BETYDER NOGET, OM DE HAR PRØVET DET FØR

Interviewene vidner overordnet om, at det har betydning for børnene og de unges overordnede oplevelse af møderne, om de har prøvet det før. Hvis de har det, er de bedre forberedt. Det fortæller blandt andre Jannie og Nikoline.

Jannie på 17 år deltog kort inden interviewet i et møde i et børn og unge-udvalg. Mødet blev afholdt over video på grund af Covid-19. Jannie oplevede dog ikke, at det var anderledes at være til videomøde end til et fysisk møde. Overordnet syntes Jannie, at det var "okay" at deltage i mødet. Hun fortæller, at det nok hænger sammen med, at hun efterhånden har deltaget i ca. 15 møder i børn og unge-udvalg.

16-årige Nikolines seneste møde var i byretten. Tidligere har hun deltaget i flere møder både i børn og unge-udvalg og i Ankestyrelsen. I forhold til, hvordan hun oplevede det seneste møde i byretten siger Nikoline:

"Nu har jeg gjort det de sidste tre år. Først var jeg selvfølgelig nervøs, men ellers synes jeg, at det gik fint." (Nikoline, 16 år).

NØGTERNE OG NEUTRALE BESKRIVELSER

Nikoline beskriver generelt mødet i byretten såvel som de andre møder, hun har deltaget i, forholdsvis nøgternt og neutralt. Hun lægger selv vægt på, at det hænger sammen med, at hun har "været til rimelig mange af dem".

Et tredje eksempel er Linus på 13 år, der som nævnt ovenfor har deltaget i så mange møder, at han har svært ved at skelne imellem dem.

Jannie, Nikoline og Linus er altså eksempler på børn og unge, der har deltaget i mange møder. Og som måske blandt andet derfor har en forholdsvis neutral oplevelse af møderne.

**MANGE
OPLEVELSER GÅR
PÅ TVÆRS AF
INSTANSER**

En advokat mener, at møderne i de tre instanser for nogle børn og unge er skræmmende – mens det for andre nærmest er "rutine", fordi de har prøvet det så mange gange før.

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen vurderer, at det har stor betydning for børnene og de unges oplevelse, om de har været til møde i Ankestyrelsen eller andre instanser før. Hvis de har det, er de bedre forberedt på, hvad der skal ske og dermed mindre nervøse.

FORSKELLE PÅ DE TRE INSTANSER

Rapporten handler om møder i børn og unge-udvalg, Ankestyrelsen og byretten. Vi har ikke talt med tilstrækkeligt mange børn og unge til at kunne sammenholde deres oplevelser i en instans med en anden. Der er desuden mange af deres oplevelser, der går igen på tværs af instanser.

Derfor skelner vi i rapporten kun imellem de tre instanser, når interviewpersonerne gør det. Rapportens konklusioner præsenteres generelt på tværs af instanser og med inddragelse af eksempler på oplevelser fra forskellige instanser.

Der er enkelte børn og unge samt nogle af de interviewede fagpersoner, der i interviewene sammenligner de tre instanser. Derudover er der nogle faktuelle forskelle på, hvordan møderne afholdes i de tre instanser. Begge dele uddybes i dette afsnit.

Eksempler på sammenligning af instanser

Der er enkelte eksempler i interviewene på, at børnene og de unge selv direkte sammenligner møder i de tre instanser. 15-årige Nina har været til møde i alle tre instanser og har haft meget forskellige oplevelser. Hendes fortælling præsenteres som en case herunder.

CASE

NINA, 15 ÅR: "BØRN OG UNGE-UDVALGET VAR SOM EN NAT, HVOR DET TORDNER OG REGNER"

Nina på 15 år er anbragt på en døgninstitution i Nordjylland. Hun har været til møde i alle tre instanser. Nina fortæller her, hvordan de møder, hun har været til i de forskellige instanser, adskiller sig fra hinanden:

"Børn og ungeudvalget – det er en lorte nat, hvor det tordner og regner. Ankestyrelsen er en regnvejrsdag i sommerperioden, hvor du sidder indenfor og er totalt træt. Byretten vil jeg kalde en søndag aften, hvor det regner, man har stearinlys tændt, og man spiller med familien"

Nina fortæller videre, at hun i børn og unge-udvalget kun har deltaget i to møder over telefon på grund af Covid-19. Her oplevede hun absolut ikke, at hun fik mulighed for at forklare sig:

"Jeg fik ikke lov til at sige noget selv – jeg havde to minutter til at sige noget. Jeg kunne ikke forklare min sag. Jeg fik bare to spørgsmål, og så blev jeg smidt ud af samtalen."

Til et fysisk møde i Ankestyrelsen oplevede Nina, at hun fik mere taletid. Hun savnede dog, at der var plads til at hun kunne fortælle noget, hun ikke konkret var blevet spurgt om.

Nina fremhæver tydeligt det seneste møde i byretten som en overordnet mere positiv oplevelse end møderne i de øvrige instanser. Hun fortæller her om sin oplevelse af mødet i byretten og sammenligner det med sit seneste møde i Ankestyrelsen:

"Jeg følte mig ikke som en kriminel [i byretten]. Jeg følte mig som en helt normal ung, der skulle lyttes til og vurderes, om hun har psyke til at være herude [på døgninstitutionen]. I Ankestyrelsen var det mere, at man kommer ind og får spørgsmål, og så skal man ud igen. Så kommer den næste ind og får spørgsmål. Så snakker de om, hvilket svar der skal være, og så går der en uge inden, at man får svar (...) I Ankestyrelsen fik jeg ikke at vide, at "du klarede det så flot. Du var pisse god". Jeg havde så en pædagog med, som sagde det til mig. Men i byretten var der nogen derinde, som sagde, at jeg klarede det megagodt, og jeg ikke gjorde nogen fejl."

Som det fremgår havde det stor betydning for Ninas oplevelse af mødet i byretten, at mødedeltagerne anerkendte og roste hende. Derudover betød det meget, at hun oplevede at have tid til at fortælle, hvad hun ville.

Begge dele gælder for flere af de interviewede børn og unge (udbydes i kapitel 4).

Nina fremhæver dog som en ubehagelig oplevelse i byretten, at det var meget formelt:

”Man skulle rejse sig, da hende der [dommeren] kom ind. Det var virkelig sådan... hvorfor? Det var sådan lidt ubehageligt som om, at det var en dronning, der kom ind. Det kom til at virke for formelt”

Nina fortæller videre, at hun i byretten havde en fornemmelse af, at der var en forventning om, at hun skulle klæde sig og opføre sig på en bestemt måde. Det bidrog også til oplevelsen af, at det hele var meget formelt – og det gav hende en følelse af ikke at passe ind:

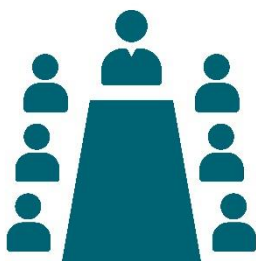
”Man skal også have pænt tøj på og sådan noget. Man skal hele tiden vise, at man er den perfekte unge. Men hvis jeg vælger at komme med min hættetrøje og joggingbukser, så burde jeg have lov til det. Det er ikke det jeg skal bedømmes ud fra”

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra forskellige børn og unge-udvalg fortæller, at hun oplever, at stemningen i udvalgene er meget formel. Hun mener, at det bør være sådan, for at bevare alvoren – samtidig med, at man bestræber sig på at skabe ro og tryghed.

De to advokater, vi har talt med, mener begge, at børn og unges oplevelse af møderne i børn og unge-udvalgene og Ankestyrelsen er meget den samme. Dog med den forskel, at der i Ankestyrelsen er færre mødedeltagere og mindre lokaler. De er desuden enige om, at stemningen er mere formel i byretten, sammenlignet med de to øvrige instanser. Blandt andet fordi man skal rejse sig, når dommeren kommer ind, og fordi dommeren sidder hævet over de øvrige mødedeltagere.

En børnesagkyndig dommer fra byretten fortæller, at han oplever, at stemningen her er alvorlig og formel. Han har oplevet eksempler på, at barnet eller den unge gerne vil afgive forklaring, men har svært ved det, når de sidder i retten. Han oplever, at de bliver overvældede og

FAKTUELLE FORSKELLE KAN HAVE BETYDNING

gerne vil have det overstået. Det mener han indebærer en væsentlig risiko for, at de ikke får sagt det, der ligger dem på sinde.

Faktuelle forskelle

Uanset om børnene og de unge har haft forskellige oplevelser i de tre instanser eller ej, er der nogle faktuelle forskelle. Det er fx forskelligt, hvem og hvor mange, der deltager (se oversigt nedenfor). De fysiske rammer og forhold såvel som de lov-mæssige rammer er forskellige. Derudover er det forskelligt, hvilke retningslinjer der er i de tre instanser for, hvordan møder med deltagelse af børn afholdes. Det præsenterer vi nogle eksempler på herunder.

I rapportens øvrige kapitler indgår der eksempler, der tyder på, at disse faktuelle forskelle har betydning for nogle børn og unges oplevelse - fx antallet af mødedeltagere, de fysiske rammer, og hvordan mødet indledes og afsluttes (som er beskrevet i nogle af instansernes retningslinjer). Vores interview tegner dog ikke noget entydigt billede i forhold til betydningen af disse faktuelle forskelle for børn og unges oplevelse af møderne.

Hvem deltager i møderne?

Børn og unge-udvalg

Træffer afgørelse

- En byretsdommer
- To politikere fra kommunalbestyrelsen
- To børnesagkyndige

Indkaldt

- Barnet eller den unge
- Den ene eller begge forældre
- En advokat for barnet eller den unge
- En advokat for forældrene

Andre

- En eller flere repræsentanter fra forvaltningen (fx en ledelsesrepræsentant, en sagsbehandler og/eller en sekretær)

Ankestyrelsen

Træffer afgørelse

- To jurister fra Ankestyrelsen

**BYRETTE
KAN
OPLEVES
MERE
FORMEL**

- To såkaldte beskikkede medlemmer dvs. "lægmænd", der repræsenterer befolkningen bredt

Indkaldt

- Barnet eller den unge
- Den ene eller begge forældre
- En advokat for barnet eller den unge
- En advokat for forældrene

Andre

- En børnesagkyndig

Byretten

Træffer afgørelse

- En juridisk dommer
- To børnesagkyndige dommere

Indkaldt

- Barnet eller den unge
- Den ene eller begge forældre
- En advokat for barnet eller den unge
- En advokat for forældrene

Andre

- En repræsentant for Ankestyrelsen

Retningslinjer i de tre instanser

Som en del af dataindsamlingen har vi indhentet viden fra de tre instanser om eventuelle retningslinjer eller procedurer for, hvordan møder med deltagelse af børn og unge afholdes. Fx hvilke hensyn der tages til barnet eller den unge, og hvorvidt barnet eller den unge selv har mulighed for indflydelse på, hvordan mødet afholdes.

Retningslinjerne giver relevante eksempler på, hvilke overvejelser de tre instanser allerede gør sig om, hvordan børn og unge kan få den bedst mulige oplevelse.

Børn og unge-udvalg

Vi har ikke afdækket, hvordan møder med deltagelse af børn og unge afholdes i børn og unge-udvalg i alle landets kommuner. Gennem interview og anden kontakt med personer tilknyttet de kommunale børn og unge-udvalg har vi dog indhentet nogle eksempler.

En børnesagkyndig psykolog, der har deltaget ved møder i flere forskellige børn og unge-udvalg, oplever overordnet, at mødedeltagerne i alle disse udvalg er meget opmærksomme på at tage hensyn til barnet eller den unge inden for de givne

**OPMÆRKSOMME
PÅ AT TAGE
HENSYN**

EKSEMPEL PÅ PROCEDURE

rammer. Hun fortæller blandt andet, at barnet eller den unge altid bliver spurgt om sine ønsker i forbindelse med mødet. Det vil typisk ske gennem barnets eller den unges advokat forud for mødet. Det hænder dog også, at børn og unge selv udtrykker ønsker på selve dagen for mødet. Det kan fx være ønsker om ikke at møde forældrene eller om at få afgørelsen at vide af deres advokat på et senere tidspunkt frem for på selve mødet. Sådanne ønsker imødekommes ifølge den børnesagkyndige altid. Derudover fortæller hun, at de som mødedeltagere generelt lægger vægt på at være venlige og imødekommende.

Vi har desuden talt med en juridisk dommer i byretten, der ligeledes har erfaring fra flere forskellige børn og unge-udvalg. Hendes oplevelse er også, at byretterne generelt tager hensyn til børnene og de unge og bestræber sig på at imødekomme deres eventuelle ønsker. Hun lægger desuden vægt på, at mødernes afholdelse varierer afhængigt om, om barnet eller den unge er part i sagen eller ej.

Roskilde Kommune har nedskrevet en procedure for afholdelse af møder med børn og unge. Her fremgår det blandt andet, at hvis barnet eller den unge ønsker at møde uden sine forældre, vil dette ønske som udgangspunkt blive imødekommet. I proceduren skelnes imellem børn og unge over og under 12 år, dvs. med og uden partsstatus.

Roskilde Kommunes procedure er vedlagt rapporten som bilag 2 som inspiration til andre kommuner. Ingen af de øvrige kommuner vi har haft kontakt til, eller som de interviewede fagpersoner har kendskab til, har nedskrevne procedurer eller retningslinjer.

Ankestyrelsen

En børnesagkyndig psykolog, der er tilknyttet Ankestyrelsen, oplever, at mødedeltagerne og medarbejderne også her er meget opmærksomme på at tage hensyn til børnene og de unge. Det samme oplever de to advokater, vi har talt med. I lighed med børn og unge-udvalgene imødekommer Ankestyrelsen fx barnets eller den unges ønsker om ikke at deltage i mødet sammen med sine forældre – eller omvendt gerne ville deltage sammen med dem.

Ankestyrelsens retningslinjer for afholdelse af møder med deltagelse af børn og unge er beskrevet i en "mødeledermanual". Manualen er udarbejdet til brug for de medarbejdere i Ankestyrelsen, der fungerer som mødeledere.

MØDELEDER- MANUAL

Mødeledermanualen indeholder blandt andet en detaljeret generisk dagsorden med en række punkter, fx:

- Præsentation af deltagerne på mødet

- Advokaten har mulighed for at stille spørgsmål til sin klient
- Mødelederen giver øvrige mødedeltagere mulighed for at stille spørgsmål til sagens parter mv.

Derudover angiver manualen blandt andet:

- At udgangspunktet er, at hvis barnet ønsker det, holdes mødet med barnet først uden deltagelse af forældrene. Mødelederen skal i det tilfælde aftale med barnet/den unge, hvad der skal siges videre til forældrene.
- At det er vigtigt, at mødelederen og evt. de øvrige deltagere i mødet overvejer, hvilke spørgsmål der er relevante at stille til barnet og hvilken formulering, der tager hensyn til barnets alder. Her kan mødelederen gøre brug af vejledning fra den børnesagkyndige inden mødet.
- At mødelederens rolle blandt andet er at sørge for en god tone og en respektfuld omtale af parterne og deres sag.
- At mødelederen henter sagens parter i venterummet. Mødelederen præsenterer sig ved navn.
- At Ankestyrelsens repræsentanter i fremtoning og adfærd skal være opmærksomme at være professionelle, respektfulde, rolige og imødekommende.

Med henblik på at forberede børn og unge på møderne er der på Ankestyrelsens hjemmeside en underside ved navn "Barn og Ung i Ankestyrelsen". Her kan børn og unge læse om, hvad det betyder at have en sag i Ankestyrelsen og at skulle til møde. Der ligger desuden en kort video henvendt til de børn og unge, der er blevet indkaldt til et møde. Her forklares det kort, hvorfor de er indkaldt, og hvad der vil foregå på mødet.

Byretten

Vi har talt med forskellige personer med tilknytning til byretten. De fortæller enstemmigt, at der ikke findes procedurer eller retningslinjer for, hvordan møder med deltagelse af børn og unge i byretten afholdes. Det er grundlæggende op til den enkelte dommer, hvilke hensyn der tages til barnet eller den unge. Som den juridiske dommer i byretten fortæller, findes der derfor *"mange forskellige modeller for børns deltagelse i møderne i retten, og alle modellerne har forskellige fordele og ulemper"*.

INGEN RETNINGSLINJER ELLER PROCEDURER

KAPITEL 3

Årsager til at deltage eller ej

Dette kapitel handler om, hvorfor børn og unge vælger at deltage i møderne – eller at lade være. Børnene og de unges årsager til at deltage eller ej siger meget om, hvilke forventninger de har til møderne, og hvordan de overordnet oplever møderne.

ÅRSAGER TIL AT DELTAGE

Flere af de interviewede børn og unge fortæller, at det er vigtigt for dem at deltage i møder i de tre instanser, så de kan

- vise, at de tager det seriøst
- fortælle med deres egne ord, hvad de gerne vil
- høre med egne ører, hvad der bliver sagt på møderne.

Vise, at de tager det seriøst

For Sille på 12 år var det fx vigtigt at deltage i det seneste møde i Ankestyrelsen for at vise, at hun mente det, når hun sagde, at hun gerne ville hjem at bo:

"Hvis jeg ikke kom, så kunne det være, at de tænkte sådan, at hun mener det nok ikke så seriøst." (Sille, 12 år)

Fortælle med egne ord

Viola på 12 år var heller aldrig i tvivl om, hun skulle deltage i det seneste møde i Ankestyrelsen:

"Det er vigtigt, at man også hører, hvad jeg rigtig gerne vil. Det kan hurtigt opfattes på en anden måde, hvis andre siger det for én." (Viola, 12 år)

Hun fortæller dog, at der har været et møde, som hun takkede nej til at deltage i, fordi hun havde en vigtig prøve i skolen.

Linus på 13 år har været til flere møder i børn og unge-udvalg og Ankestyrelsen. Selvom han oplever, at det ikke er alle møderne, der er lige vigtige, er det vigtigt for ham at være med for at fortælle med sine egne ord, hvad han gerne vil. Han har derfor aldrig overvejet at blive væk – heller ikke selvom han oplever, at det aldrig bliver, som han ønsker.

Sune er i dag 14 år og har deltaget i møder i alle tre instanser. Han fortæller, at han har været ked af ikke at kunne deltage i møder tidligere, da han var under 12 år:

"Jeg synes, at når jeg ikke har været med, har jeg haft det negativt efter møderne. De ved ikke, hvordan JEG har det."

**HAR ALDRIG
OVEVEJET AT
BLIVE VÆK**

De ved ikke, hvordan JEG synes, det er at være og have det, som jeg har det. Efter jeg er begyndt at deltage i de møder, så føler jeg selv, at de har hørt min mening, og kan prøve at træffe en bedre beslutning.

I: Var det først, da du begyndte at komme til de her møder, at du fik lov til at fortælle, hvad du synes? Det synes du ikke din sagsbehandler har spurgt dig om tidligere?

Jo, det er bare ikke det samme som at sidde deroppe selv, synes jeg. Hvis du skulle på tur og ender med at ligge syg, så er det jo bare øv at se billeder fra den tur, som man måske selv kunne have været med på.” (Sune, 14 år)

“(...) øv at se billeder fra en tur, man måske selv kunne have været med på”

Høre med egne ører

Marie på 15 år valgte at deltage i det seneste møde, hun blev inviteret til, som var i Ankestyrelsen. Marie var meget opsat på at deltage. Dels fordi der tidligere var et møde i børn og ungeudvalget, som hun fortæller, at hun ikke fik lov at deltage i. Og dels fordi hun gerne ville høre med sine egne ører, hvad der blev sagt på mødet:

”Jeg tænkte: ”Nu gør jeg det. De skal ikke afholde mig fra at høre, hvad det er, der sker. Selvom jeg ikke forstår det”.

I: Så du ville gerne have lov at høre det selv?

Ja, ikke bare gennem min advokat eller en eller anden.” (Marie, 15 år)

Derudover håbede Marie, at hun ved at deltage i mødet kunne opnå en forandring, da hun var meget ked af at bo på sit daværende opholdssted.

De to advokater, vi har talt med, vurderer, at de fleste børn og unge over 12 år generelt gerne vil deltage i møderne, fordi de gerne vil fortælle med deres egne ord, hvad de synes. Den ene advokat vurderer, at fire ud af fem børn og unge vælger at deltage i børn og ungeudvalgene, lidt færre i Ankestyrelsen og igen færre i byretterne.

En børnesagkyndig dommer i byretten vurderer, at barnet eller den unge vælger at deltage i ca. 20-30 pct. af møderne i retten. Andre af de personer, som vi har talt med og som er tilknyttet byretten, vurderer, at det er sjældnere.

§

SAMTALER MED BARNET ELLER DEN UNGE FORUD FOR MØDET

Når barnet eller den unge kommer til mødet i børn og unge-udvalgene eller klageinstanser, er det ikke den første eller eneste gang, de har mulighed for at fortælle, hvad de synes. Forud for mødet har forvaltningen haft samtaler med barnet eller den unge, fx den lovpligtige børnesamtale før afgørelsen, jf. § 48.

ÅRSAGER TIL IKKE AT DELTAGE

De interviewede børn og unge har alle deltaget i et eller flere møder i de tre instanser (jf. undersøgelsens metode, som udbygges i bilag 1). Vi har dermed ikke talt med nogen, der aldrig har ønsket at deltage.

Der er dog nogle af de interviewede børn og unge, der ikke har ønsket at deltage i alle møder, de er blevet inviteret til. Det har blandt andet skyldtes usikkerhed på, hvad møderne gik ud på; generel usikkerhed; manglende overskud og, særligt for Ankestyrelsen, transporttid.

Usikker på, hvad det gik ud på

Sarah på 14 år har deltaget i de seneste tre møder, hun er blevet inviteret til. Hun har dog været anbragt i en årrække og har tidligere takket nej til at deltage i møder. Det skyldtes primært, at hun var i tvivl om, hvad det var:

”Da jeg var yngre, der var jeg jo også anbragt, der har jo også været møder. Nogle af dem blev jeg ikke inviteret til. Og dem, jeg blev inviteret til – enten blev der sagt nej for mig, eller også ville jeg ikke, fordi jeg ikke rigtigt vidste det... jeg var ikke så gammel, og jeg vidste heller ikke rigtigt, hvad det gik ud på.” (Sarah, 14 år)

Generel usikkerhed

15-årige Nina har været til flere møder i børn og unge-udvalget og Ankestyrelsen samt et enkelt møde i byretten. Dagen efter interviewet skulle Nina til endnu et møde i børn og unge-udvalget. Da vi taler med hende, er hun stadig i tvivl, om hun har lyst til at deltage. Årsagen til Ninas tvivl er blandt andet, at hun generelt er usikker:

”Det er fordi jeg er bange for, at jeg gør det dårligt. Jeg er usikker på det. Jeg er usikker på mig selv.” (Nina, 15 år)

”Jeg var ikke så gammel, og jeg vidste heller ikke rigtigt, hvad det gik ud på”

LØBENDE I TVIVL

KØRE FIRE TIMER FOR AT DELTAGE TI MINUTTER

Derudover er Nina en af dem blandt de interviewede, der oplever, at afgørelsen på møderne altid går imod hendes ønsker. Det giver Nina en oplevelse af, at der ikke bliver lyttet til hende. Og det øger hendes usikkerhed og mindsker hendes lyst til at deltage (uddybes nedenfor).

Manglende overskud

For Rasmus på 16 år betyder dagsformen også noget for, om han vælger at deltage i møder i børn og unge-udvalget:

"Der er nogle gange, jeg føler, jeg er lidt udmattet. Så hvis dagen kommer, og jeg er helt udmattet... så orker jeg ikke rigtig at skulle køre hele vejen til [hjemby] og skulle snakke i måske en halv time." (Rasmus, 16 år)

Transporttid

Jannie på 17 år og Sune på 14 fortæller begge, at de oplever, at turen til Ankestyrelsen er lang – særligt, når selve mødet ikke varer ret lang tid. Som Jannie siger, kørte hun fire timer for at deltage i ti minutter. Sune fortæller:

"Jeg gider ikke til København, for jeg kan ikke klare sådan nogle lange ture.

I: Så du er før blevet spurgt, om du ville med i Ankestyrelsen, men du gad ikke tage den lange vej?

Ja. Det er simpelthen for lang en tur. Jeg kan ikke sidde stille i 2,5-3 timer, hvor man skal sidde og køre." (Sune, 14 år)

De advokater og børnesagkyndige, vi har talt med, oplever, at der er en række mulige årsager til, at børn og unge vælger ikke at deltage i møder i en eller flere af de tre instanser:

- Det er for svært eller ubehageligt dels at skulle fortælle om en svær livssituation igen og igen og dels at skulle konfronteres med deres forældre, som også deltager på mødet og er til stede i bygningen.
- De oplever at skulle gentage sig selv. Når de fx når til Ankestyrelsen har mange allerede talt med deres sagsbehandler adskillige gange, med deres advokat og med

børn og unge-udvalget om sagen. Nogen oplever dermed formentlig, at de *"har sagt det, der skulle siges"*, som en advokat formulerer det.

- De er uenige med deres forældre og oplever måske at være i en loyalitetskonflikt. Forældrene har fx klaget over en anbringelse – men barnet eller den unge har det faktisk godt med at være anbragt.
- De oplever, at det ikke har betydning, at de deltager, fordi afgørelsen på tidligere møder er gået imod deres ønsker (udbyes nedenfor).
- Lang transporttid (særligt til Ankestyrelsen).

AT BLIVE HØRT = AT FÅ SIN VILJE?

Flere af de interviewede børn og unge fortæller, at det mindsker deres lyst til at deltage på møderne, når afgørelsen på tidligere møder er gået imod deres ønsker. Det giver dem en oplevelse af, at der ikke bliver lyttet til dem på møderne. Og dermed, at det ikke betyder noget, at de deltager.

"De lytter jo alligevel ikke"

Jannie på 17 år har deltaget i møder i alle tre instanser. I børn og unge-udvalget fortæller hun, at hun har deltaget ca. 15 gange. Jannie har som oftest en oplevelse af, at mødedeltagerne har besluttet sig på forhånd, og at det derfor ikke gør den store forskel, at hun møder op. Denne oplevelse er i høj grad præget af, at afgørelserne på de møder, Jannie har deltaget i, som oftest er gået imod hendes ønsker. Hun fortæller, at der er en del møder, som hun kun har deltaget i, fordi det var en anledning til at komme lidt ud.

15-årige Marie oplevede, at det ikke betød noget, at hun deltog på det seneste møde i Ankestyrelsen. Det skyldtes blandt andet mødedeltagerens fremtoning, og at der ikke var andre end hendes advokat, der stillede hende spørgsmål (udbyes i kapitel 4). Men det skyldtes også i høj grad, at afgørelsen blev, at hun fortsat skulle være anbragt imod sin vilje:

"Man blev ikke hørt overhovedet. Det betød ikke noget, at jeg var der. For de besluttede stadig, at afgørelsen var korrekt." (Marie, 15 år)

Endnu et eksempel er Sarah på 14 år. Hendes fortælling er præsenteret som en case herunder.

CASE

SARAH, 14 ÅR: "DER SKER BARE ALDRIG NOGET AF DET , JEG GERNE VIL HAVE"

Sarah på 14 år bor på et opholdssted i Sønderjylland. Sarah vil gerne bo hos sin ene forælder og have lov at have samvær med denne forælder uden, at det er overvåget. Sarah oplever, at hun har sagt dette mange gange. Og hun har fortalt både sin advokat og deltagerne på de møder, hun har været til, at hun ikke oplever, at der bliver lyttet til hende. Det gjorde hun også på sit seneste møde i Ankestyrelsen:

"Jeg sagde, at jeg følte, at hver gang jeg var til møder... det kan godt være, at folk skal høre på mig, men det kom ind igennem det ene og ud igennem det andet. Og det var det samme, der skete her. Selvom de sagde, at de hørte på mig, men at det ikke var altid, at de kunne beslutte det, jeg gerne ville. Eller hvad det nu var. Men der sker bare aldrig noget af det, jeg godt vil have. De gør altid det modsatte af, hvad jeg gerne vil have."

Sarah oplever, at hun generelt har haft mulighed for at sige det, hun vil på møderne. Det er dog ikke ensbetydende med, at hun oplever, at der er blevet lyttet. Da vi spørger Sarah, hvad hun ville sige til en anden ung, der skulle til møde i Ankestyrelsen, svarer hun:

"Man skal forberede sig mentalt på, at det ikke går den vej, man gerne vil. Og lade være med at holde noget tilbage. Hvis du har noget, du gerne vil sige, så siger du det bare."

I: Og har du følt til de her møder, at du har haft mulighed for at sige det, du gerne ville sige?

Ja. Man har selvfølgelig altid glemt et eller andet, man ville sige senere hen"

Trods oplevelserne med, at hun ikke bliver hørt, er det alligevel vigtigt for Sarah at deltage. Så ved hun i hvert fald, at når afgørelsen går imod hendes ønske, så er det ikke, fordi hun ikke mødte op:

I: Oplevede du, at det gjorde en forskel, at du valgte at møde op og sige, hvad du havde at sige?

Det ved jeg ikke. Det er jo meningen, at det skal gøre en forskel, og i mit hoved har jeg det også sådan, at det gør en forskel. Men i selve afgørelsen synes jeg aldrig, at det gør en forskel.

I: Hvordan gør det en forskel oppe i dit hoved?

Det er bare sådan, så de ikke kan sige: "Du mødte ikke op, og det er derfor, at den her beslutning er blevet taget."

I: Og det er derfor, at det er vigtigt for dig at møde op, kan man sige?

Ja. Også selvom jeg ikke har overskud til det. Eller ikke gider eller faktisk er i skole eller et eller andet."

Sarah fortæller, at hun er glad for at have sin advokat med, fordi han er god til at foreslå alternativer, hvis det ikke kan blive, som Sarah ønsker. Derudover har han forsøgt at forklare hende, hvorfor det ikke kan blive som hun ønsker. Sarah oplever dog stadig ikke, at hun har fået en forklaring, der giver mening for hende.

ANKESTYRELSEN HOLDER MED KOMMUNEN

15-årige Nina fortæller, at hun ofte er i tvivl om, om hun vil deltage i møderne i de tre instanser. Det handler dels om, at hun er usikker. Men det handler også om, at hun oplever, at kommunen "hakker på hende" og ikke samarbejder med hende eller lytter til hende. Børn og unge-udvalget, oplever hun, er en del af kommunen og dermed på samme måde. Hvad angår Ankestyrelsen oplever Nina, at de "holder med børn og unge-udvalget". Hun fortsætter:

"Jeg synes, at det er vigtigt, at jeg kommer væk herfra [Ninas døgninstitution]. Jeg synes ikke længere, at det er sundt – nu har jeg været her et halvt år. Jeg har det ikke godt, og det bliver bare værre og værre. Det hørte de ikke på i Ankestyrelsen.

I: Hvad var det, der gjorde, at du ikke oplevede, at de lyttede?

Fordi de ikke hjalp mig med at komme væk." (Nina, 15 år)

Når Nina er i tvivl om, om hun vil deltage i møderne, skyldes det altså en grundlæggende usikkerhed og en vedvarende op-

levelse af, at hverken børn og unge-udvalget eller Ankestyrelsen lytter til hende, fordi de ikke opfylder hendes ønske om at "komme væk".

Som beskrevet i kapitel 2 har Nina en anden oplevelse af det møde, hun har været til i byretten. Da vi spørger, om hun oplever, at byretten "holder med de andre", svarer hun: "Det ved jeg ikke endnu – jeg har ikke fået svar endnu." Ninas udsagn vidner om, at hendes oplevelse af møderne hænger sammen med, om hun oplever, at hendes ønsker bliver imødekommet.

"Sagen behøver ikke altid at gå min vej"

Sune på 14 år er et eksempel på, at nogen børn og unge godt kan have en god oplevelse på møderne, selvom afgørelsen ikke bliver, som de ønsker.

Sune har senest været til møde i byretten. Tidligere har han deltaget i møder både i børn og unge-udvalg og i Ankestyrelsen. Sune fortæller, at mødet i byretten dels handlede om, om han skulle hjemgives. Og dels om, om han skulle skifte anbringelsessted. Sune blev ikke hjemgivet, som han ellers ønskede. Til gengæld afgjorde byretten, at han ikke skulle skifte anbringelsessted, hvilket Sune var glad for. Sune har dermed delvis fået imødekommet sine ønsker. Til trods for, at han ikke blev hjemgivet, oplevede han mødet i byretten meget positivt – og at han blev lyttet til og hørt:

"Sagen behøver ikke altid gå min vej. Det har jeg også lært, at det gør den ikke.

I: Men derfor kan du godt have en god oplevelse til møderne alligevel?

Sagtens. Sagtens, sagtens." (Sune, 14 år)

Sunes positive oplevelse skyldtes især, at han oplevede, at mødedeltagerne lyttede aktivt, spurgte ind til hans forklaring og gav ham plads til at tale (uddybes i kapitel 4).

De to advokater, vi har talt med, oplever begge, at afgørelsen på tidligere møder ofte har betydning for, om barnet eller den unge ønsker at deltage i det næste. Hvis afgørelsen er gået imod barnet eller den unges ønsker, kan det give en oplevelse af, at det ikke gør en forskel, at de deltager, fordi der alligevel ikke bliver lyttet. Og det kan mindske lysten til at deltage igen. Den ene advokat fortæller dog samtidig, at hun har mødt unge, der var

meget uenige i den tidligere afgørelse og derfor havde et stort behov for at "gøre deres stemme gældende" på det næste møde. På den måde kan en afgørelse, der går imod barnet eller den unges ønsker, også være en stærk motivation for at deltage.

En børnesagkyndig dommer i byretten oplever, at nogen børn og unge har en forventning om, at hvis de fortæller med egne ord, hvad de gerne vil, bliver det sådan. Han mener derfor, at mange vil opleve, at hvis afgørelsen går imod deres ønsker, er det, fordi der ikke er blevet lyttet, og de ikke er blevet hørt.

FORSLAG

Den børnesagkyndige dommer i byretten foreslår, at byretten skal gøre mere ud af at tydeliggøre over for børn og unge, at det er vigtigt for retten at høre, hvad de synes - men at det ikke nødvendigvis betyder, at det bliver som de ønsker. Det er retten, som træffer afgørelse ud fra en samlet vurdering af, hvad der er bedst for barnet. Det betyder også, at afgørelsen ikke er barnets ansvar og barnets skyld. Den børnesagkyndige dommer mener, at man - ved at lægge vægt på, at afgørelsen ikke kun er baseret på, hvad barnet ønsker - samtidig kan bidrage til at mindske den loyalitetskonflikt fx i forhold til forældre og plejeforældre, som nogle børn og unge oplever.

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen siger tilsvarende, at det er vigtigt at fortælle barnet eller den unge, at det ikke er dem, der fx skal vælge imellem at bo hos deres forældre eller plejeforældre. Det er to beskikkede medlemmer og juristerne, der bestemmer det - men de lytter selvfølgelig til, hvad barnet eller den unge siger.

Den børnesagkyndige dommer fortæller:

"Jeg kan huske en dommer, der sagde, at det er vigtigt at høre dig, det er derfor, at du er her. Men du skal også vide, at du får ikke lov til at bestemme det. Det er ikke din skyld, hvordan det bliver - det er ikke fordi, at du ikke har sagt tingene tydeligt nok eller noget andet. Det er heller ikke dit ansvar. Forstår du

det? Og barnet nikkede. Jeg fornemmede på kropssprog og øjenkontakt, at det gjorde en forskel for barnet i dette tilfælde. Men det tror jeg generelt vil gøre en forskel for de fleste børn. Udgangspunktet for rettens beslutning er, hvad der er bedst for barnet. Og det synes jeg også, at man skal formidle til barnet. Vi træffer en afgørelse, fordi vi tror, at det er bedst for dig. Så kan de være uenige, men jeg tænker alligevel, at det er godt givet ud at tydeliggøre det. Fremfor at få en oplevelse af, at der ikke er nogen, der hører efter.”

Den børnesagkyndige dommer foreslår konkret, at byretten laver et generisk brev, som barnet eller den unge modtager forud for mødet i retten, og som de kan læse fx sammen med deres plejefamilie, pædagog eller bisidder. Brevet skal tjene som en form for forventningsafstemning. Ud over de pointer, der er beskrevet ovenfor, kunne det af brevet fremgå, som den børnesagkyndige dommer siger *”at det hele måske virker lidt stift og formelt, men at sådan er det bare i retten”*.

Den børnesagkyndige dommer understreger, at sådan et brev nok ikke altid vil virke efter hensigten – men at det måske kan give en bedre forventningsafstemning og tage noget af det pres, nogle børn og unge oplever.

KAPITEL 4

Andre mødedeltageres roller og adfærd

I dette kapitel beskriver vi, hvordan de andre mødedeltagere har betydning for børnene og de unges oplevelse af møderne i de tre instanser.

I interviewene har vi bedt børnene og de unge uddybe, hvordan forskellige forhold påvirkede deres oplevelse af de møder, de har deltaget i. Her har vi lagt vægt på de forhold, de selv fremhæver i deres beskrivelser af møderne.

Interviewene vidner om, at de andre mødedeltageres roller og adfærd har afgørende betydning for børnene og de unges oplevelse af møderne i alle tre instanser. Det gælder både advokater, mødedeltagerne fra de tre instanser samt forældre og søskende.

BETYDNINGEN AF AT HAVE SIN EGEN ADVOKAT

Flere af de interviewede børn og unge fortæller, at det betyder meget for deres overordnede oplevelse af møderne i alle tre instanser at have deres egen advokat med.

GRATIS ADVOKATBISTAND

Jf. servicelovens § 72 skal kommunalbestyrelsen tilbyde forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand under sager efter en række af lovens paragraffer.

Fx fortæller Jannie på 17 år:

”Det betyder meget. Jeg er meget nervøs, når jeg skal sidde og snakke foran så mange mennesker. Men så har man lige en advokat, der lige kan sidde og snakke for en, tale sagen for en” (Jannie, 17 år)

Linus på 13 år fortæller, at hans advokat har været med til nogle af de møder, Linus har deltaget i. Det er vigtigt for Linus, at advokaten er med. Da vi spørger hvorfor, svarer han:

”Han tror på mig, tror på hvad jeg siger”

”Han tror på mig, tror på hvad jeg siger. Han er den eneste, der rigtig prøver at hjælpe mig. Ikke en gang dem, der er her, hvor jeg bor, prøver at hjælpe mig”. (Linus, 13 år)

Marie på 15 år har været til et møde i Ankestyrelsen og syntes som nævnt tidligere, at det var en ubehagelig oplevelse. De eneste på mødet, som Marie oplevede gjorde noget for at få hende til at føle sig bedre tilpas, var hendes bisidder og hendes advokat. Da vi spørger, hvad det betød for hende at have advokaten med på mødet, svarer hun:

”Han er bare rigtig god. Han er på børnenes side. Og ikke bare for at få penge. Han spørger virkelig sådan til mig: ”Hvordan føler du med det her? Er du okay med det her?” Det er sådan noget, der bare gør én rolig. Og han er der. Hele tiden. Jeg kan bare ringe til ham, hvis jeg havde lyst.” (Marie, 15 år)

Maries udtalelser vidner om, at advokatens rolle rækker ud over rollen på selve mødet. Ligesom Linus oplever Marie, at hendes advokat udviser oprigtig interesse for hende og er ”på hendes side”. Derfor er det vigtigt for hendes oplevelse af møderne at have advokaten med.

Advokaten sikrer, at de kommer til orde

Det er vigtigt for børnene og de unges oplevelse af møderne, at de får sagt det, som de gerne vil have sagt. De interviewede børn og unge beskriver, at særligt deres advokater spiller en afgørende rolle i forhold til at sikre, at de kommer til orde.

For alle de interviewede børn og unge har det primært været deres advokat, der har stillet dem spørgsmål til møderne. Flere fortæller, at andre mødedeltagere efterfølgende har stillet dem spørgsmål.

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra forskellige børn og unge-udvalg fortæller, at barnets advokat altid får lov til at stille spørgsmål til barnet først, da de ofte har forberedt noget, som barnet gerne vil fortælle. Derefter er der mulighed for, at udvalget typisk via den børnesagkyndige kan stille spørgsmål. Hun oplever, at advokaterne er dygtige til at komme rundt om sagen. Derfor er det heller ikke altid, at udvalget har flere spørgsmål.

Enige om, hvad der skal spørges om

De fleste af de børn og unge, som vi har talt med, har talt med deres advokat inden mødet om hvilke spørgsmål, denne skal

stille dem. Det betyder, at barnet eller den unge kan være med til at bestemme, hvad der skal spørges ind til i henhold til, hvad der er vigtigt for dem at få sagt.

Fx oplevede Nikoline på 16 år, at hun fik sagt det, hun gerne ville, i kraft af sit samarbejde med sin advokat. De havde mødtes inden mødet og "skrevet nogle ting ned", som han stillede spørgsmål ud fra.

Kate på 12 år oplevede, at hendes advokat glemte at stille hende et af de spørgsmål, de havde aftalt. Det betød, at Kate forlod sit seneste møde i byretten med en oplevelse af ikke at have fået sagt det, hun ville:

"Jeg ville gerne have sagt, at jeg gerne ville flytte opholdssted og skole, men det fik jeg ikke sagt.

I: Nej, hvordan kan det være, at du ikke fik det sagt, tror du? Blev der ikke spurgt, eller?

Nej, jeg blev ikke spurgt om det, og så ved jeg ikke rigtig, hvordan man skulle få det ind i en sætning. Advokaten spurgte [søskende] om det, fordi vi havde sagt det til vores advokat, men han spurgte kun [søskende] om det." (Kate, 12 år)

At få svaret på den rigtige måde

Ved at tale med advokaten inden mødet om hvilke spørgsmål, der skal stilles, kan barnet eller den unge forberede sig på, hvad de skal svare. Det kan bidrage positivt til deres oplevelse af møderne.

Rasmus på 16 år fortæller her, hvad det betød for ham at have kendskab til advokatens spørgsmål på forhånd:

"Så vidste jeg, hvad det ville være for nogle spørgsmål, så jeg tænke - hvad skal jeg sige, og hvordan skal jeg reagere? Så det var en lettelse, at hun sagde: "Jeg kommer fx til at spørge: Hvordan du har det med at se din mor? Og: Hvis du vil se din mor, hvornår skal det så være?" (Rasmus, 16 år)

Rasmus oplevede desuden, at det gav ham en tryghed at have advokaten med, fordi hun kunne hjælpe ham, hvis han havde svært ved at svare på et spørgsmål:

"Jeg følte, at jeg havde nogen at støtte mig til [...] som jeg havde talt med før. Så det følte jeg mig tryk ved. Også det her med, hvis nu jeg ikke kan svare på et spørgsmål, så kan

"Det var en lettelse, at hun sagde: "Jeg kommer fx til at spørge..."

”Så jeg ikke kommer til at sidde og sige fuck, pis og biip, biip, biip”

[min advokat] sige: ”Men jeg kan se, du har sagt, at du måske ikke vil se mor. Hvad tænker du om det?” Så kan hun komme ind med nogle andre spørgsmål, så jeg ikke føler mig utilpas. Så det var en rigtig god oplevelse. Jeg tror, hun gjorde det 2-3 gange.” (Rasmus, 16 år)

Flere af de interviewede børn og unge fortæller som Rasmus, at deres advokat på møderne har hjulpet dem med at få sagt det, de gerne ville.

For eksempel fortæller 17-årige Jannie, at hun taler med advokaten inden møderne om, hvordan hun kan få sagt, hvad hun ønsker – og få det sagt på en måde, der passer til konteksten:

”Lad os sige, at jeg har været anbragt i tre måneder på sikret institution. Så skal jeg til et møde om forlængelse eller ej. Så snakker min advokat og jeg om, hvorfor jeg føler, at jeg er klar til at komme ud. Vi taler det igennem til punkt og prikke - jeg mener det her og det her. Og så hjælper han [advokaten] mig til at få sagt det på den rigtige måde, så det ikke lyder forkert. Så jeg ikke kommer til at sidde og sige fuck, pis og biip, biip, biip” (Jannie, 17 år)

RART AT HAVE EN BISIDDER

Flere af de børn og unge, vi har talt med, har haft en bisidder med til et eller flere møder. For nogen har det været en ven eller kæreste, for andre et familiemedlem, og for endnu andre en bisidder fra Børns Vilkår. De interviewede børn og unge fortæller overordnet, at det var rart at have en bisidder med.

Giver tryghed

For enkelte var det helt afgørende for, at de følte sig trygge og for at mindske deres nervøsitet. Det gælder for eksempel for Marie og Rasmus.

Marie på 15 år havde et nært familiemedlem med som bisidder:

”Det gav mig bare en tryghed. En jeg kendte. En der sad og holdt mig i hånden under hele mødet. Under bordet.” (Marie, 15 år)

Marie var ikke glad for sit opholdssted og havde ikke lyst til at have en af pædagerne derfra med som bisidder.

For Rasmus på 16 år betød det meget at have sin plejemor med som bisidder til møderne i børn og unge-udvalget:

“..rigtig rart at have en ved siden af mig, som jeg sådan ordentligt kendte..”

“Det var en rigtig rar følelse at have en med, som kunne støtte mig. Hvis jeg skulle sidde alene foran ti mennesker, så ville jeg være nervøs. Min hånd ville nok ryste. Og jeg ville nok, du ved... sige nogle ord, som jeg nok ikke mente, eller som kom ud af munden i den forkerte rækkefølge. Så det var rigtig rart at have en ved siden af mig, som jeg sådan ordentligt kendte.” (Rasmus, 16 år)

HOLDER HUMØRET OPPE

En at dele ventetiden med

Andre børn og unge, der har fortalt om at have en bisidder, fortæller, at det var rart at have en at dele ventetiden med. Det gælder for eksempel for Sune og Nina.

14-årige Sune har haft personlige bekendte med som bisiddere til forskellige møder. Han fortæller, at det primært har været vigtigt for ham, fordi det har fået ventetiden op til møderne til at føles kortere, og fordi de generelt har hjulpet ham med at holde humøret oppe til møderne:

“Der har været et par enkelte gange, hvor jeg har haft min kammerats mor med, for hende kender jeg rigtig godt. Så har jeg også haft min veninde med inde et par gange, fordi hun var plus femten (...) Hun var kort med inde [til mødet]. For ligesom at holde mig i godt humør, mens vi sad og snakkede. Det var bare sådan: "Wow, nice! Det må man også? Lækkert". (Sune, 14 år)

For Sune var det en positiv overraskelse, at han kunne få lov at have en ven med inde til mødet. Sune lægger dog vægt på, at han som udgangspunkt sagtens kan klare møderne uden en bisidder og plejer bare at vælge sin advokat.

Nina på 15 år fortæller, at hendes kæreste var med hende som bisidder til hendes seneste møde i byretten. Det var hun glad for – men primært fordi det var en anledning til at få set kæresten:

“Fordi jeg ikke må have besøg og telefon [på opholdsstedet]. Det er kun besøg af min mor hver anden onsdag overvåget. Så derfor vælger jeg at have min kæreste eller nogle kammerater med [til møderne] for lige at kunne få lov til at se dem lidt.” (Nina, 15 år)

ANLEDNING TIL AT SE KÆRESTEN

En at vende mødets indhold med

14-årige Sarah ville gerne have haft sin ene forælder med som bisidder til sit seneste møde, men det fik hun afslag på. Til de næste møder fortæller hun dog, at hun skal have en bisidder med fra Børns Vilkår. Sarah fortæller, at det er opholdsstedets idé, men at hun godt forstår betydningen af en bisidder:

"De kan forklare mig det, hvis der er et eller andet, jeg ikke forstår. Og hjælpe hvis der er noget, jeg ikke kan huske eller et eller andet. Og så er de Børns Vilkår, så de ved også, hvis der bliver gjort noget forkert (...) Og så er de neutrale i det hele." (Sarah, 14 år)

Sarah er en af dem, der oplever, at afgørelserne på møderne altid går imod hendes ønsker. Hun håber, at en bisidder måske kan hjælpe hende med at forstå hvorfor.

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra forskellige børn og unge-udvalg har enkelte gange oplevet, at bisiddere i god tro har forberedt og præget børn eller unges svar og dermed ikke fungerer som bisidder.

De to advokater, vi har talt med, har kun oplevet bisidderes rolle positivt. De oplever, at bisidderne kan give barnet eller den unge en tryghed og hjælpe dem i gang med at tale, hvis de går i stå. Den ene advokat fortæller, at hun plejer at opfordre barnet eller den unge til at have en bisidder med, så de efter mødet har en at tale med, der selv hørte, hvad der blev sagt.

DE ØVRIGE MØDEDELTAGERES FREMTONING OG ADFÆRD

Flere af de interviewede børn og unge fortæller, at mødedeltagerne fra de tre instanser har stor betydning for deres oplevelse af møderne - herunder for, om de oplever at få sagt, hvad de vil. Her fremhæver de særligt mødedeltagerens fremtoning og adfærd.

Nogen fremhæver som en positiv oplevelse, at mødedeltagerne var venlige, imødekommende og interesserede. Andre fremhæver modsat, at det var ubehageligt, at mødedeltagerne ikke virkede interesserede. Begge dele gælder på tværs af de tre instanser.

De skal have følelser og smile

Flere af de interviewede børn og unge fortæller, at det er vigtigt for dem, at mødedeltagerne ikke fremstår følelsesforladte, og at de smiler til dem. Det gælder blandet andet for Kate og Rasmus

Kate på 12 år havde en god oplevelse med, at mødedeltagerende smilede til hende og hendes søskende, da de var til møde i byretten:

“... heldigvis var de meget åbne. De smilede. Og det var rigtig rart”

“Først sad de bare og ikke smilede eller noget, men da vi kom op [og skulle afgive forklaring], smilede de bare helt vildt meget.

I: Var det rart?

Ja, det var rart, at de smilede, fordi hvis de bare sad, så ville man tænke sådan lidt: “Oh, shit.”” (Kate, 12 år)

Rasmus på 16 år fortæller, at han var nervøs for, hvordan mødedeltagerne ville være, da han skulle til møde i et børn og unge-udvalg:

“I starten var jeg nervøs omkring, hvor alvorlige de ville være. Om de bare havde, du ved - ikke noget ansigt, ikke viste nogen følelser eller noget. At de bare står der. Men heldigvis var de meget åbne. De smilede. Og det var rigtig rart .” (Rasmus, 16 år)

Rasmus understreger også betydningen af mimik i sin anbefaling til andre unge, der skal til møde i et børn og unge-udvalg:

“Når man kommer ind til udvalget, er man nervøs, fordi man skal sige sin mening foran mange mennesker. Men egentlig er det bare ti rare mennesker, der vil høre din mening omkring det, og som vil prøve at hjælpe dig så meget som muligt. De har følelser, og de smiler meget til en. De er meget åbne. Hvis du ikke ved, hvad du skal sige, så siger de “Okay, bare tag din tid - du har ikke travlt”. Så vær ikke nervøs. Det er rare mennesker, der prøver at hjælpe dig.” (Rasmus, 16 år)

Nogle børn og unge beskriver, at det er vigtigt for dem, at mødedeltagerne ser på dem. Marie på 15 år fortæller med afsæt i sit seneste møde i Ankestyrelsen, hvad det betyder noget for hendes oplevelse:

“At man bliver hørt. Og at folk ser måske lidt glade ud, eller faktisk interesserer sig for, at det her handler om mig - et barn, der har det svært og har brug for hjælp, og det er derfor hun er taget hele vejen herover.” (Marie, 15 år)

Marie savnede øjenkontakt under mødet i Ankestyrelsen og oplevede, at det skyldtes manglende interesse:

“De virkede som om, de ikke gad at være der. Og var lige glade (...) Fordi de blev ved med at skrive og kun kiggede på advokaterne, ikke på mig” (Marie, 15 år)

Andre kan omvendt have svært ved at håndtere øjenkontakt med mødedeltagerne, hvis flere ser på dem på samme tid. Fx siger Sille på 12 år om sit seneste møde i Ankestyrelsen:

"De sad allesammen og kiggede på mig. Så jeg vidste ikke hvis øjne, jeg skulle kigge ind i." (Sille, 12 år)

14-åriges Sunes oplevelser er et godt eksempel på, hvordan mødedeltagerne kan virke imødekommende og vise interesse, og hvilken forskel det kan gøre for barnet eller den unge. Sunes fortælling præsenteres som en case herunder.

CASE

SUNE, 14 ÅR: "DOMMEREN FIK FAT I DET HELE"

Sune på 14 år har været til møder i alle tre instanser. Alle steder har han generelt oplevet, at mødedeltagerne lyttede og viste interesse for det, han sagde. Især på sit seneste møde i byretten oplevede Sune, at der blev lyttet interesseret. Det havde stor positiv betydning for hans oplevelse:

"Dommeren fik fat i det hele. Man kunne tydeligt se, at han havde øje på alle, og han lyttede til, hvad alle folk sagde. Hvis jeg begyndte at tale, så havde han øjenkontakt, ligesom for at vise, at det var mig, han lyttede til nu."

Også i Ankestyrelsen oplevede Sune, at mødedeltagerne lyttede interesseret. Her lægger han vægt på, at alle så ud til at lytte:

"Det var sådan alle - og jeg mener ALLE - lader som om, de lytter. De så meget koncentrerede ud og holdt øjenkontakt med den, der talte. Og det var bare lækkert."

Sunes oplevelse af at blive lyttet til skyldtes også, at der var andre end hans advokat, der stillede ham spørgsmål. For eksempel oplevede Sune, at spørgsmål fra dommeren i byretten viste, at han lyttede og interesserede sig.

"Han [dommeren i byretten] så meget lyttende ud. Når der var noget, han ikke fik fat i, bad han en om at gentage det. Det synes jeg bare er [laver klappelyde]. Det overraskede mig lidt, for jeg havde ikke forventet det. Men jeg er glad for, at han spurgte mig. Det var ligesom et tegn på, at de rent faktisk lyttede til, hvad jeg sagde."

I: Var der andre der stillede dig spørgsmål?

Ja. Der sad to ved siden af, og jeg mener, den ene spurgte mig lidt ad - ligesom for at holde mig i godt humør - hvad jeg lavede i fritiden, osv. Og hvis jeg fik 100% selvvalg, hvad jeg så selv havde gjort. Jeg svarede, at så var jeg taget hjem til mine forældre, da det er det, jeg gerne vil. Så sagde hun tak for det, og så begyndte hun at skrive det ned, og jeg var bare sådan [laver thumbs-up]. Folk lytter!"

Det var også rart for Sune, at andre stillede spørgsmål, som mere handlede om interesse for ham end om afklaring af grundlaget for afgørelsen. Han mindes, at en af mødedeltagerne i Ankestyrelsen spurgte ham, hvad han lavede i sin fritid:

"Jeg synes, det er dejligt, når man ligesom tænker på, hvad drengen laver i sin fritid - kan vi muntre ham op ved at snakke lidt om det?"

Sune fortæller dog om et enkelt møde i et børn og unge-udvalg, hvor dommeren havde "stone-face", som Sune siger. Det betød for Sune, at dette møde var en dårlig oplevelse:

"Det var nok et af de første møder i børn og unge-udvalget. Der sad dommeren mere stoneface-agtigt. Det var som om, han bare sad og lignede en... "I don't give a shit". Det eneste han sagde var "velkommen" og til sidst: "Er der nogen, der har nogle spørgsmål?". Jeg kan ikke gøre noget med et stoneface. Jeg kan gøre noget med en, der viser, han lytter."

En advokat oplever, at mødedeltagernes fremtoning og kropssprog betyder meget for børn og unges oplevelse af møderne. Advokaten mener, at det handler om "at menneskeliggøre sig selv som system". Hun oplever generelt, at mødedeltagerne de tre instanser gør sig umage for at virke imødekommende fx ved at smile, stille spørgsmål om noget, som barnet eller den unge interesserer sig for, og generelt prøve at gøre situationen mindre formel. Hun oplever dog også, at nogen er bedre til det end andre.

FORSLAG

Det er vigtigt for de interviewede børn og unge, at mødedeltagerne er venlige og imødekommende – fx, at de smiler, lytter aktivt og søger øjenkontakt. Interviewene vidner om, at der her kan være et potentiale for at forbedre børn og unges oplevelse af møderne generelt.

Spørgsmål fra andre mødedeltagere

Flere af de interviewede børn og unge lægger ligesom Sune vægt på, at det har stor betydning for deres oplevelse, at mødedeltagerne lytter aktivt og interesseret, fx ved at stille spørgsmål. Som beskrevet i afsnittet om advokatens rolle er det for mange primært deres advokat, der stiller spørgsmål. Flere har dog også oplevet at få spørgsmål fra fx de børnesagkyndige, dommeren eller forældrenes advokat.

Spørgsmål viser interesse

For nogle er det vigtigt, at andre end deres advokat stiller dem spørgsmål og derved viser interesse for dem og det, de siger. Som beskrevet i Sunes case var det fx vigtigt for hans positive oplevelse af sit seneste møde i byretten.

Marie på 15 år oplevede i Ankestyrelsen, at det var ubehageligt, at ingen andre end hendes advokat stillede spørgsmål:

”Jeg syntes faktisk, det var lidt ubehageligt, fordi det føltes ikke som om, jeg var til nogen nytte. Jeg kunne lige så godt bare have været derhjemme og ventet på, at min advokat skulle ringe til mig. I stedet for at være der.” (Marie, 15 år)

Marie mener, at spørgsmål fra andre end advokaten kunne have givet hende en oplevelse af, at det var vigtigt og værdsat, at hun var kommet.

En advokat oplever, at mødedeltagere i børn og ungeudvalg og Ankestyrelsen – ud over barnets eller den unges advokat – nogen gange ikke har nogen spørgsmål. Hun oplever, at det for nogen børn og unge opfattes som, at dem, der træffer afgørelsen, har bestemt sig på forhånd, og ikke er reelt interesserede i barnets eller den unges forklaring. Advokaten lægger desuden vægt på, at det i langt de fleste tilfælde er bedst at spørge på en måde, hvor man siger tingene, som de er – *”hvor det er*

svesken på disken". Det vurderer hun, at de fleste børn og unge foretrækker. De kender godt deres egen situation og ved godt, hvad systemet synes.

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen fortæller, at han har gode erfaringer med altid at stille mindst et spørgsmål til barnet eller den unge. Enten har han behov for at få afklaret, hvor meget barnet egentlig forstår af konsekvenserne af sine udtalelser. Eller, hvis alt er godt belyst, kan det være et spørgsmål om, hvad barnet laver i sin fritid.

FORSLAG

En advokat foreslår, at mødedeltagerne (ud over barnets eller den unges advokat) altid skal prøve at finde noget at spørge om. Hun understreger, at det ikke behøver at være meget - bare et eller andet, der viser en interesse.

Ikke at kende spørgsmålene forinden

Når andre mødedeltagere end advokaten stiller spørgsmål er det spørgsmål, børnene og de unge ikke kender på forhånd. For flere er det helt fint. Fx fortæller Jannie på 17 år om sit seneste møde i et børn og unge-udvalg, at efter hendes advokats spørgsmål havde forskellige fra udvalget stillet spørgsmål. For hende gør det ikke nogen forskel, om hun kender spørgsmålene i forvejen.

På sit seneste møde i Ankestyrelsen oplevede Viola på 12 år overordnet, at det var "*fint nok*" at få spørgsmål, som hun ikke var forberedt på. Hun kunne sagtens forstå spørgsmålene og svare på dem. Viola kan fx huske, at hun blev spurgt, hvorfor hun gerne ville hjem på weekend.

Hun havde dog en dårlig oplevelse med nogle af spørgsmålene fra mødedeltagerne, fordi det var spørgsmål, som hun ikke ønskede at svare på:

"De blev ved med at spørge ind til min far, og jeg havde sagt, at jeg ikke rigtigt gider tale om ham (...) De blev ved med at spørge ind til ting om min familie. Det var meget ubehageligt. (...) Jeg var virkelig ikke forberedt på de spørgsmål.

I: Tror du, det ville have været rart at vide, at de spørgsmål ville blive stillet?

"Jeg var virkelig ikke forberedt på de spørgsmål"

**GOD
SAGSOPLYSNING
HAR BETYDNING**

Ja" (Viola, 12 år)

Fordi der her var tale om spørgsmål, som det var ubehageligt for Viola at skulle svare på, ville hun gerne have kendt spørgsmålene på forhånd.

En børnesagkyndig dommer i byretten fortæller, at det afhænger af den konkrete sag, om han stiller spørgsmål til børnene. Han er varsom med det, da han ikke vil presse barnet mere end højst nødvendigt. Hans spørgsmål kan dreje sig om forståelse af barnets forklaring eller afklaring af, hvor meget barnet forstår af konsekvenserne af sine udtalelser.

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen fremhæver, at en måde at være nænsom over for barnet er dels at fortælle barnet, at det ikke behøver at svare på spørgsmål. Og dels at undlade at spørge ind til forhold, der er belyst klart og tydeligt i sagens akter.

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra flere forskellige børn og unge-udvalg lægger vægt på, at det kan have stor betydning for barnet eller den unges oplevelse af mødet, hvor godt sagen er oplyst fra kommunens side. Hvis sagen er godt oplyst forud for mødet er det nemmere at være skånsom over for barnet, fordi mødedeltagerne da ikke behøver at stille mange uddybende spørgsmål, som barnet eventuelt kan synes er ubehagelige.

HVAD DER SIGES PÅ MØDET OG HVORDAN

Flere af de børn og unge, som vi har talt med, har oplevet, at der blev sagt noget på møder i de tre instanser, som de ikke forstod eller som det var ubehageligt at overhøre. Det har påvirket deres oplevelse af møderne negativt.

Paragraffer og andre ukendte termer

Nogle fortæller, at der på møderne blev nævnt en række paragraffer, som de ikke kendte til og forstod betydningen af.

Sarah på 14 år fortæller, at hun forstår det meste af det, der foregår på møderne. Men at når nogen nævner paragraffer, "står hun helt af". Her er det 17-årige Jannie, der fortæller:

"Jeg kan aldrig forstå, hvad dommerne siger. De snakker virkelig mærkeligt. Så det er sådan lidt - okay, jeg får det lige at vide af min advokat." (Jannie, 17 år)

Viola på 12 år fortæller, at det er "irriterende", når der på møderne bliver sagt noget, hun ikke forstår. Hun vil gerne vide, hvad der bliver talt om.

Enkelte beskriver, hvordan de oplevede, at der på et møde blev talt hen over hovedet på dem i stedet for til og med dem. Det oplevede 15-årige Marie på sit seneste møde i Ankestyrelsen:

"Det er alle mulige paragraffer. Som jeg ikke forstår noget af"

"Så jeg går ind og sætter mig. Og der sidder rigtig mange mennesker og stirrer på mig. Og jeg føler mig virkelig utilpas, for jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre. Og så begynder de at snakke. Alle mulige mærkelige ting. Jeg forstår ikke halvdelen af det. Det er alle mulige paragraffer. Som jeg ikke forstår noget af. Ingen af dem taler eller spørger direkte til mig. Hvordan har du det? Eller noget" (Marie, 15 år)

En børnesagkyndig dommer fra byretten fortæller, at de fleste mødedeltagere i retten er opmærksomme på, at sproget skal være mindre juridisk, når de taler med børn og unge.

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen påpeger, at især børn og unge med en psykiatrisk diagnose kan have det svært på møderne – fx hvis de er meget introverte. Det kræver en endnu større "nænsomhed" og opmærksomhed fra mødedeltagerne i forhold til, hvordan de taler til barnet eller den unge. Derudover nævner han, at det for børn og unge med en nedsat kognitiv funktion kan være meget svært ved at aflæse, hvad der sker på mødet. For dem vil det formentlig i endnu højere grad end for andre være en mærkelig oplevelse. Her er det derfor i endnu højere grad end ellers vigtigt at være opmærksom på, at gøre situationen forståelig for barnet eller den unge.

Et fælles sprog

Omvendt oplevede Sune og Rasmus, at de havde en fin forståelse af, hvad der skete på møderne. For Rasmus på 16 år var det en positiv overraskelse. Han fortæller om sit seneste møde i et børn og unge-udvalg:

"De brugte simple ord, så jeg kunne forstå det"

"De var gode til at forklare tingene, og de sagde det ikke sådan i lange sætninger eller brugte komplicerede ord. De

brugte sådan simple ord, så jeg kunne forstå det. Og det er rigtig godt for mig. Jeg forestillede mig, at der nok ville være en masse svære ord, som jeg nok ikke forstod. Men heldigvis var der ikke så mange svære ord. Det handlede bare om min mor og om, hvordan jeg havde det. Så det var fedt.” (Rasmus, 16 år)

KOMMUNESPROG

14-årige Sune beskriver, at det er en hjælp, at han efterhånden er vant til "kommunesprog" – og at han spørger, hvis der er noget han ikke forstår:

"I: Blev der [i byretten] på noget tidspunkt sagt noget, som du synes, du ikke forstod?"

Næ. For at være helt ærligt, er jeg meget inden for det der kommune- eller voksensprog.

I: Så det er du vant til at høre?"

Ja. Jeg tror, det eneste har været én gang i børn og ungdomsvalget. Der spurgte jeg de voksne: "Hvad betyder det?" og så fik jeg en fin forklaring af det. Så sagde jeg tak for det. (Sune, 14 år)

Overhøre fremlæggelsen af sagen

Nikoline på 16 år og Kate på 12 år er søskende. De deltog kort inden interviewet i et møde i byretten. Her fortæller de, at de var til stede sammen med deres forældre, da Ankestyrelsens repræsentant fremlagde sagen. Her blev der blandt andet læst op af forældrekompetenceundersøgelser og undersøgelser af Nikoline og Kate selv.

Kate fortæller, at hun syntes det var ubehageligt, fordi hun oplever, at noget af det, der stod i forældrekompetenceundersøgelsen ikke passede:

"Først blev der sagt noget om vores forældre og så om os, og hvad opholdsstedet har lavet (...) Der var nogle ting, der slet ikke passede.

"Der var nogle ting, der slet ikke passede"

I: Fik du sagt det?"

Nej, for hun snakkede jo" (Kate, 12 år)

Nikoline fremhæver, at der blev læst noget højt om hende selv, som hun ikke havde hørt før. Det syntes hun var ubehageligt:

"Da hende fra Ankestyrelsen læste en hel masse op fra undersøgelsen, var der nogle ting, som jeg ikke havde fået at

vide, og som jeg gerne ville have vidst inden (...). Det var bare ubehageligt, at de ting om mig, som jeg ikke vidste – eller jeg ved det nok lidt – men at der er andre, der ved det, uden at jeg ved det.” (Nikoline, 16 år)

En børnesagkyndig dommer i byretten understreger, at det er vigtigt *”ikke at tæske rundt i alle dårligdommene fra sagsakterne på mødet”*. Han henviser til, at alle har læst sagens akter, og de derfor ikke behøver at beskrive det hele på mødet og derved lade barnet høre det hele igen. Forelæggelsen af sagen i retten må derfor godt være på et overordnet niveau. Han har svært ved at se formålet med en forelæggelse, som udpensler manglende forældreevne, da det er pinefuldt for parterne og ikke har noget formål.

FORÆLDRE OG SØSKENDE

For nogen af de interviewede børn og unge har det betydning for deres oplevelse af møderne, om de deltog sammen med deres forældre eller mødte deres forældre i forbindelse med møderne. Enkelte beskriver også, at det har haft betydning at få lov til at deltage sammen med deres søskende.

Flere afgiver forklaring uden forældrenes tilstedeværelse

Blandt de børn og unge, vi har talt med, er der kun nogle få, der har oplevet at afgive forklaring, mens deres forældre var til stede – og/eller at overhøre forældrenes forklaring.

En af dem er 13-årige Linus. Han har været til mange møder og fortæller, at han har svært ved at skelne møderne fra hinanden. Han husker dog, at han nogen gange har været inde til møderne med sine forældre, andre gange ikke. Linus ville gerne være inde med forældrene hver gang, fordi det er trygt for ham at være sammen med sin familie. Men nogle gange fortæller han, at han bare har fået at vide, at det ikke var en mulighed.

Flere af de interviewede børn og unge fortæller, at deres forældre ikke var til stede på møderne, mens de afgav forklaring, og at de heller ikke overhørte forældrenes forklaring.

Nikoline på 16 år fortæller fx, at hun mødte sine forældre før og efter hendes seneste møde, som var i byretten. De deltog desuden sammen under indledningen på mødet. Herefter afgav Nikoline forklaring, mens forældrene ventede udenfor. Nikoline

---

fortæller, at hun har det godt med sine forældre. Hun og hendes advokat var dog alligevel blevet enige om, at det var bedst, at forældrene ikke var til stede, mens Nikoline talte:

“Vi blev enige om, at det var bedst at de var ude, så jeg ikke følte mig presset. Også hvis der var nogle ting, som de ikke behøvede at vide. Men det var der nu ikke.” (Nikoline, 16 år)

Nikoline fortæller, at hun egentlig ikke tror, at det var noget hun ikke havde kunne sige, mens forældrene var der. Hun har et godt forhold til dem, og de har talt sammen om deres situation før.

De interviewede fagpersoner vurderer, at der både i Ankestyrelsen og i flere børn og unge-udvalg er stor opmærksomhed på at imødekomme børn og unges ønsker i forhold til, om de vil deltage i møderne sammen med deres forældre ej.

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra flere børn og unge-udvalg fortæller, at når barnet eller den unge ikke vil møde forældrene kommer de først ind. Herefter kommer forældrene ind, og på den måde holdes de adskilt. Hvis barnet eller den unge ønsker at være til stede under det hele og sammen med forældrene, imødekommer de også det. Der kan dog være meget konfliktfyldte sager, hvor de fra udvalgets side foreslår, at de holder det adskilt.

En juridisk dommer fortæller om de børn og ungeudvalg, hvor hun har deltaget. I de tilfælde, hvor barnet og forældre holdes adskilt, bliver forældrene efterfølgende gjort bekendt med hovedindholdet af samtalen. Barnet eller den unge kan dog anmode om, at dele af samtalen ikke refereres for forældrene. Hvad angår unge over 15 år oplever hun dog jævnligt, at de ønsker at være til stede under hele udvalgs mødet.

En børnesagkyndig dommer fra byretten fortæller, at det er forskelligt, hvordan møderne i byretten afvikles, da det er op til den enkelte juridiske dommer. Mange juridiske dommere har den holdning, at forældrene ikke skal være til stede, når børnene afgiver forklaring. Den børnesagkyndige dommer deler denne holdning grundet de loyalitetskonflikter, som barnet kan være i, og som

---

BÅDE GODE OG DÅRLIGE MØDER MED FORÆLDRE

kan gøre det svært for barnet at udtale sig foran forældrene. Han fortæller, at der dog også er nogle juridiske dommere, der lægger vægt på, at forældrene har ret til at være til stede og høre, hvad der bliver sagt i deres sag.

At se forældre i forbindelse med møderne

Flere af de børn og unge, vi har talt med, har mødt deres forældre før eller efter møder i de tre instanser, selvom de ikke deltog sammen med dem. Hvordan de oplever disse møder afhænger selvfølgelig af sagens karakter og deres forhold til forældrene.

Dejligt at se forældre

Nogle af de interviewede børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, har det fint med eller er ligefrem glade for at møde deres forældre. Det for eksempel for Sille, Rasmus og Marie.

12-årige Sille mødtes med sin mor uden for bygningen inden sit seneste møde i Ankestyrelsen. Derudover hilste Sille igen på sin mor, da Sille selv havde afgivet forklaring og var på vej hjem, mens moren var på vej ind for at afgive forklaring. Sille fortæller, at hun syntes, at det var dejligt at se sin mor i forbindelse med mødet – selvom det var kort.

Rasmus på 16 år er anbragt i en plejefamilie. Da han var til møde i børn og unge-udvalget, afgav han forklaring uden forældrenes tilstedeværelse. Bagefter mødte han sin far:

"Og så da mødet sluttede sagde de: "Okay, det var det hele. Din mor og far kommer her senere, de er faktisk i et andet lokale og venter på at komme ind. Så du kan gå nu, og så snakker vi med din mor og far. God tur hjem". Så mødte jeg så min far på vejen, fordi han var på vej [ind til mødet]. Jeg fortalte ham lidt om, hvad der skete derinde. Bare at jeg fik nogle spørgsmål om dig og mor, og hvordan jeg havde det med situationen. Så sagde han "Det var godt, min dreng". (Rasmus, 16 år)

Rasmus mindes ikke, at han forud for mødet vidste, om hans forældre ville være til mødet, og om de ville være derinde sammen med ham eller ej. Han fortæller, at han lige nu ikke ønsker at se sin mor og derfor var glad for, at han ikke mødte hende. Han havde ikke noget imod at møde sin far.

Marie på 15 år fortæller om sit seneste møde i Ankestyrelsen. Her skulle det afgøres, om hun fortsat skulle være anbragt uden for hjemmet og om samværet med forældrene fortsat skulle være afbrudt. Marie ønskede selv at få lov at se og bo hos sine forældre igen. Derfor var det en meget positiv oplevelse for Marie, da hun tilfældigt mødte sine forældre udenfor, efter at mødet var slut:

”Det var den bedste krammer, jeg nogensinde har fået”

”Da mødet var helt færdigt, og min mor og far havde været inde, så sagde de, at jeg bare kunne tage hjem nu. Og så på vej ud sammen med min advokat, der så jeg så min far og mor. Og så sagde min advokat: ”Jeg siger ikke noget”. Og jeg kigger over på min mor og fars advokat, og han siger: ”Jeg siger heller ikke noget”. Og så kigger jeg på [bidsider]: ”Bare gør det”. Og så løb jeg over og gav min mor og far en krammer for første gang i to måneder. Det var den bedste krammer, jeg nogensinde har fået (...) Det var meningen, at de skulle være taget afsted. Men de skulle lige tale med deres advokat ude foran” (Marie, 15 år)

Som det fremgår var mødet en meget positiv oplevelse for Marie. Det vidner dog samtidig om, at forældre og børn ind i mellem mødes uden, at det er hensigten.

Ubehageligt at møde forældre

Enkelte af de interviewede børn og unge fortæller om møder med deres forældre, som var utilsigtede og ubehagelige. For eksempel havde Sarah en ubehagelig oplevelse med at møde sine forældre inden mødet, hvilket prægede hendes samlede oplevelse af mødet negativt.

Sarah ønsker ikke at flytte hjem til sine forældre igen og fortæller, at hun klart har udtrykt over for de voksne omkring hende, at hun ikke ønsker at se forældrene. Hun fortæller her om sin ankomst til Ankestyrelsen:

”Da jeg ankom til Ankestyrelsen, var mine forældre der [på parkeringspladsen], selvom jeg ikke har lyst til at være sammen med dem. Min pædagog gik ud af bilen for at gå ind og sige, at vi var kommet, og så kom min far hen og begyndte at snakke til mig. Og sige, om det nu var det rigtige, jeg gjorde, og om jeg nu også havde tænkt mig om. Han var også sådan: ”Nu kommer Disney+ til Danmark, og det vil jeg gerne betale for dig”. Jeg ignorerede ham bare. Så kom min pædagog igen, og så sagde min far til ham, at jeg godt kunne se, at det jeg havde gang i, var forkert.” (Sarah, 14 år)

Herefter gik Sarah og hendes pædagog indenfor, hvor de mødtes med Sarahs advokat for at forberede sig på mødet. Sarah

MØDE PÅ PARKERINGS- PLADSEN

fortæller, at hendes advokat og medarbejderne fra Ankestyrelsen sørgede for, at hun ikke mødte forældrene igen efter mødet.

En advokat fortæller, at han oplever, at man både i Ankestyrelsen og børn og unge-udvalgene er gode til at tage hensyn til, hvis barnet eller den unge ikke ønsker at se deres forældre i forbindelse med mødet. Som han siger, er der som oftest mulighed for at *"få lavet noget, så de bliver sneget ind af én gang og ud af en anden gang"*.

En børnesagkyndig dommer fra byretten fortæller, at det i retten ind i mellem er svært at undgå, at barnet eller den unge og forældrene møder hinanden – fx når barnet eller den unge er færdig med at afgive forklaring, og forældrene venter ude på gangen på, at det er deres tur. Han lægger vægt på, at det i nogen sager kan være meget belastende for barnet eller den unge at møde forældrene. Fx hvis forældrene bliver ved med at klage over en anbringelse, som barnet eller den unge selv er glad for. Eller hvis det drejer sig om en sag om overvåget samvær på grund af overgreb fra forældrene på barnet eller den unge.

FORSLAG

Den børnesagkyndige dommer mener, at det på grund af mange byretters fysiske indretning kan være svært at undgå, at barnet eller den unge og forældrene møder hinanden. Han foreslår dog, at de i byretten kan "beramme sig" ud af problemet. Fx ved at indlægge fx 15 minutter i programmet fra afslutningen af barnets forklaring og indtil forældrene skal ind.

Interviewene med børn og unge vidner om, at det også i børn og unge-udvalget og i Ankestyrelsen kan være relevant at overveje, om man kan gøre yderligere tiltag for at undgå uønskede møder.

Deltage med eller uden søskende

Nogle enkelte af de interviewede børn og unge har deltaget i møder sammen med deres søskende.

Ved 12-årige Kates seneste møde i byretten deltog hendes to ældre søskende også, da de alle tre er anbragt uden for hjemmet. Det betød meget for Kate at få lov til at deltage i mødet sammen med sine søskende:

"Jeg får meget støtte af mine søskende. Det er rart, at de er der. Det er rart at være sammen med en, der står i samme situation. Og som man kender selvfølgelig. Ja, så ligesom ens søskende, men hvis man nu ikke har en søster." (Kate, 12 år)

Kate fortæller, at deres advokat var nødt til at spørge byretten, om de tre søskende gerne måtte deltage sammen. Men at det måtte de heldigvis gerne.

16-årige Rasmus har været til to møder i børn og unge-udvalget. Ved det andet møde deltog hans lillesøster sammen med ham:

"De spurgte i brevet om vi kunne tænke os at være inde sammen. Så tænkte vi: "Hvorfor ikke?". Det ville også være mere trygt for hende. Og det var lidt anderledes, fordi min lillesøster var med - så de stillede også hende spørgsmål. Jeg var vant til det fra første gang, at jeg var omdrejningspunktet. Og nu var vi der begge to. Så det var lidt mærkeligt. Fx var der en gang hvor de sagde: Kunne du fx tænke dig at se far tre gange om ugen? Så vidste jeg ikke om det var mig eller hende, de spurgte. Så sagde jeg "Skal jeg sige noget?" Og så sagde han "Nej, jeg snakker til din lillesøster". Men jeg var lettet, fordi så fik jeg færre spørgsmål". (Rasmus, 16 år)

Både Kate og Rasmus lægger dermed vægt på, at det kan give tryghed at deltage i møderne sammen med søskende – særligt for de mindste søskende. For Rasmus som storebror var det dog også en lettelse, at de var to til at svare på spørgsmål, og han selv dermed skulle tale mindre. Som det fremgår af Rasmus' udtalelse er det dog vigtigt i de tilfælde, hvor flere søskende deltager, at mødedeltagerne tydeligt fortæller, hvem deres spørgsmål er rettet til.

FORSLAG

Hvis et barn eller en ung deltager i mødet sammen med søskende, er det vigtigt, at mødedeltagerne gør klart, hvem deres spørgsmål er rettet til.

KAPITEL 5

Øvrige forhold

Dette kapitel præsenterer nogle øvrige forhold, der har betydning for børnene og de unges oplevelse af møderne.

Ud over de forhold, der er beskrevet i kapitel 4, fremstår følgende forhold på baggrund af interviewene som betydningsfulde for de interviewede børn og unges oplevelse:

- Information før mødet
- Ankomst og ventetid
- Mødets opstart
- Mødets afrunding og besked om afgørelsen
- De fysiske rammer og mødets varighed

Nogle af disse forhold er nært relateret til de andre mødedeltageres roller og adfærd, som er beskrevet uddybende i kapitel 4.

Der vil være andre forhold, som har betydning for børn og unges oplevelse, men som vi ikke kan belyse betydningen af igennem denne undersøgelse. Fx kan vi kun belyse betydningen af børnene og de unges personlige karaktertræk, i det omfang de selv fremhæver det. Undersøgelsens afgrænsning uddybes i bilag 1.

INFORMATION FØR MØDET

I interviewene har vi spurgt børnene og de unge, hvilken information de har fået forud for de møder, de har deltaget i, og hvilken betydning dette har haft for deres oplevelse af møderne.

Flere beskriver, at de får information om møderne gennem deres advokat, som de mødes eller taler i telefon med forud for selve møderne. Typisk mødes de med deres advokat ca. en halv time inden mødet. Her taler de om, hvad barnet eller den unge gerne vil sige, og hvilke spørgsmål advokaten vil stille (udbydes i afsnittet om advokatens rolle i kapitel 4). Derudover fortæller advokaten om, hvordan mødet vil foregå.

Der er kun en enkelt af de interviewede børn og unge, der fortæller, at han har søgt information på en af instansernes hjemmeside forud for mødet. De øvrige børn og unge har udelukkende fået information om møderne gennem deres advokat og evt. andre nære voksne.

**KUN ÉN HAR SØGT
INFORMATION PÅ
HJEMMESIDER**

Godt at vide på forhånd, hvem der deltager og hvordan der ser ud

Flere af børnene og de unge fortæller, at det har betydning for deres oplevelse, at de på forhånd ved, hvem deltagerne i mødet er, og hvordan mødelokalet ser ud.

16-årige Rasmus fortæller, at hans advokat forud for Rasmus' seneste møde i et børn og unge-udvalg beskrev, hvordan mødet ville forløbe, hvordan der ville se ud, og hvem der ville være tilstede. Det gjorde Rasmus mindre nervøs:

"For mig gav det et godt indtryk, at hun sagde de her ting til mig. For så kunne jeg forestille mig, hvordan det var at være der inde. Så jeg blev mindre nervøs" (Rasmus, 16 år)

Sune på 14 år fortæller, at hans advokat også, forud for hans seneste møde i byretten, forklarede, hvem der ville være til stede, og hvor de ville sidde:

"Min advokat havde kort snakket om, at der vil sidde tre mennesker lidt hævet, og en af dem vil komme til at fremlægge, hvad vi laver her osv. Og så en dommer. Så kan jeg ikke huske, hvad det sidste, han sagde, var. Så kommer han [advokaten] til at sidde nærmest lige foran mig og kunne hjælpe mig med spørgsmål og så videre. (Sune, 14 år)

Adspurg om, hvorvidt det var rart for Sune at vide på forhånd, svarer han ja:

"Det synes jeg. I stedet for at man bare kommer ind i et rum, og der så pludselig sidder tre dominerende mennesker. Altså hvem er I? Og hvad gør I her?" (Sune, 14 år)

Sune fortæller desuden, at han forud for mødet havde besøgt byrettens hjemmeside, hvor der lå nogle billeder af mødelokalet. Det syntes han var rart:

"Det så faktisk rimelig nice ud. Og så var man forberedt på, hvilket rum det var, og hvordan det så ud. Når man ser rummet, giver det ligesom bedre mening, at de skal sidde deroppe." (Sune, 14 år)

Sune er den eneste af de interviewede børn og unge, der fortæller, at de har besøgt en af de tre instansers hjemmeside forud for mødet.

En advokat fortæller, at hun forud for møderne gør meget ud af at fortælle børnene og de unge, hvordan lokalet

ser ud, hvor de kommer til at sidde og hvordan mødet forløber.

IKKE NOK INFORMATION

FORSLAG

Advokaten foreslår, at kommunerne kan tage billeder af eller filme de lokaler, børn og unge-udvalgsmøderne bliver afholdt i. Så kan børnene og de unge se billederne eller filmene på kommunens hjemmeside, evt. sammen med advokaten.

Sunes udsagn ovenfor vidner om, at dette også kan være relevant for Ankestyrelsen og byretten.

Nina fortæller, at hun ikke følte, hun havde fået information nok forud for sit seneste møde i byretten. Hun var nervøs inden, hun skulle ind i byretten, og mener, at det havde været anderledes, hvis hun vidste, hvor mange mennesker der ville være, og hvordan der så ud:

"Jeg tror, at det vil glæde de fleste at få at vide, hvordan der ser ud, hvor mange mennesker der er, og blive spurgt, om man har noget, som gør, at man fx ikke kan sidde ved en dør." (Nina, 15 år)

Viola på 12 år forklarer på samme måde, at hun ikke fik noget at vide om sit seneste møde i Ankestyrelsen, inden hun skulle til det. Hun mener, at det ville have gjort en positiv forskel for hende, hvis hun vidste, hvilke mennesker, der sad til mødet.

Kendskab til sagens akter

15-årige Nina fortæller som den eneste om at have fået tilsendt sagens akter forud for et møde i et børn og unge-udvalg. Det var meget uoverskueligt for hende – særligt, fordi hun først modtog dem nogle dage før mødet:

"Vi har kun to-tre dage fra, de sender det til mig, til at sende de kommentarer, og det er meget frustrerende. I fredags fik jeg 250 stykker papirer, som jeg skal læse til i morgen. Jeg har rigtig svært ved at sætte mig ned og læse alt det her uden, at jeg bliver frustreret og har behov for at gå. Så det synes jeg, at der skal være mere styr på, så man har den her uge til at læse det. For det har man, men kommunen sender det så to-tre dage inden." (Nina, 15 år)

Som det fremgår er det vigtigt for Nina, når hun modtager sagens akter, at have ordentlig tid til at læse dem og forberede sig på, hvad hun skal sige.

En advokat fortæller, at nogle kommuner spørger ham, om de skal sende sagens akter til ham eller til barnet eller den unge selv. Her siger han altid, at de bare kan sende dem til ham, og så fortæller han barnet eller den unge det, der er relevant for dem at vide. Hans vurdering er, at særligt de yngre børn eller unge ikke får noget godt ud af at læse, hvad der fx står om dem selv og deres forældre. Han oplever, at der er mange kommuner, der tager hensyn til dette ved ikke *"hovedløst at indkalde og sende papirer ud til børnene"*. Det mener advokaten er en vigtig måde at skåne børnene og de unge på.

§

PARTSHØRING

Parterne har ret til at være bekendt med sagens oplysninger forud for et møde, jf. forvaltningslovens § 19. Når barnet eller den unge har en partsrepræsentant, sendes materialet som udgangspunkt til partsrepræsentanten.

ANKOMST OG VENTETID

Når børnene og de unge beskriver de møder, de har deltaget i, lægger nogen vægt på at beskrive ankomsten til det sted, hvor mødet skulle holdes, og hvordan de tilbragte ventetiden op til mødet. Også her varierer deres oplevelser meget.

Flere beskriver ret neutralt, at de ankom og talte kort med deres advokat, hvorefter mødet gik i gang. Andre beskriver ankomsten som overvældende. Det gælder fx Rasmus på 16 år, hvis fortælling præsenteres som en case senere i kapitlet.

Her er det 15-årige Nina, der fortæller om sit møde i Ankestyrelsen:

"Først kommer vi [mig og en pædagog] ind og har svært ved at finde ud af, hvor vi skal være henne. Der var ikke rigtig nogen parkeringsplads – det lå virkelig dårligt. Så kommer vi ind og skal op med en elevator. Da vi kommer ud af den, er der først en kontordame, som ser virkelig træt ud. (...) Så sad vi der og ventede i 2,5 time, og så kom min advokat endelig og hentede mig." (Nina, 15 år)

"(...) der er først en kontordame, der ser virkelig træt ud"

Ninas beskrivelse af ankomsten til mødet vidner dels om, at det kan have betydning for oplevelsen af møderne, hvor tilgængelig den fysiske placering er. Den vidner desuden om, at hver enkelt medarbejder i de tre instanser kan have betydning for børnene og de unges oplevelse – selv dem, der ikke taler med barnet eller den unge, men måske bare er de første, de ser ved deres ankomst. Endelig oplevede Nina at vente i lang tid på at komme ind.

En advokat fortæller, at der ikke som sådan er nogen, der modtager barnet i de børn og unge-udvalg, hun har deltaget i - som der fx er i Ankestyrelsen. Hos de kommunale børn og unge-udvalg oplever hun, at det mere er advokatens rolle at tage imod.

Forskellige oplevelser af ventetiden

De interviewede børn og unge har overvejende ikke oplevet, at ventetiden op til møderne har været for lang. Enkelte af dem fremhæver enkeltstående begivenheder, hvor de har ventet i mange timer på at komme ind til et møde. De fortæller dog, at de fik forklaret, hvorfor ventetiden var opstået, og at det ikke er deres generelle oplevelse.

I forhold til, hvordan ventetiden derudover opleves, er det meget forskelligt, hvad de interviewede børn og unge lægger vægt på.

Nikoline fortæller, at hun op til mødet i Ankestyrelsen skulle vente i et rum, mens hun i byretten og børn og unge-udvalget skulle vente på gangen. Nikoline syntes, at det var positivt at have et rum at vente i:

"Det gjorde en lille forskel, for så kunne man lave ting uden, at folk vidste, hvad man lavede. Nu er jeg meget på TikTok. Og det er lidt akavet at være det, mens andre ser det." (Nikoline, 16 år)

Marie beskriver i forbindelse med sit møde i Ankestyrelsen, hvordan hun og hendes bisidder blev vist ind i et rum, hvor hun skulle sidde og vente:

"Jeg kan huske, at jeg kom sammen med [min bisidder]. Og så var der en eller anden mand, tror jeg, det var, der viste os hen til et rum, hvor vi skulle være indtil, min advokat kom." (Marie, 15 år – Ankestyrelsen)

For Marie var det en ubehagelig oplevelse, at de kun måtte forlade ventelokalet, hvis de blev fulgt af en medarbejder fra

RART MED SLIK, VAND ELLER SODAVAND

Ankestyrelsen. Derudover oplevede Marie ventetiden som lang, fordi hun var meget nervøs.

Flere børn og unge fremhæver, at det var vigtigt for dem at have nogen at vente sammen med fx deres advokat eller en bisidder. Sune fortæller, at det havde stor positiv betydning for ham at have en ven med i ventelokalet. Det fik ventetiden til at gå hurtigere. Nikoline fortæller, at hun for sent fandt ud af, at hun gerne måtte have haft en ven med i ventelokalet. Det var kun ked af, da hun syntes, det kunne have været rart.

Nogen fremhæver desuden, at det var rart, at der var slik, vand eller sodavand i ventelokalet.

MØDETS START

Nogen af de børn og unge, vi har talt med, lægger i deres beskrivelser af møderne vægt på, hvordan de blev indledt.

Kate på 12 år fortæller fx, at hendes seneste møde i byretten startede med, at dommeren sagde velkommen. Derudover husker hun, at han sagde *"nogle regler og sådan noget, at man ikke må lyve"*. Derefter præsenterede deltagerne i mødet sig selv. Kate kan dog ikke huske, hvem de var, med undtagelse af hendes egen og forældrenes advokat.

Rasmus på 16 år lægger stor vægt på at beskrive ankomsten til hans seneste møde i børn og unge-udvalget og mødets opstart. Hans fortælling præsenteres som en case herunder.

CASE

RASMUS, 16 ÅR:

Rasmus på 16 år er anbragt i en plejefamilie. Han har deltaget i tre møder i det samme børn og unge-udvalg i en større dansk kommune.

Rasmus fortæller, at han var både spændt og nervøs forud for møderne i børn og unge-udvalget. Særligt ved det første møde, hvor han ikke før havde talt med andre end sin sagsbehandler om sin situation:

"Jeg tænkte, at det ville være spændende at snakke om alt det her foran andre mennesker. For ellers har jeg kun talt med min sagsbehandler om det. Men så at skulle ind og tale med måske 10 mennesker på én gang om det. Hvordan jeg har det med min situation. Det var derfor jeg blev nervøs. Fordi jeg ikke er vant til at snakke om det foran så mange mennesker."

Han beskriver her, hvordan ankomsten til hans første møde i børn og unge-udvalget var en overvældende oplevelse:

"Mit førstehåndsindtryk var overvældende, da jeg stod i den der kæmpe bygning. Som om det var et slot eller noget i den stil. Og så da jeg kom ind, undrede jeg mig - er det et teater eller et museum? Wow. Så kom der nogen og hentede mig. "Er du, Rasmus? Okay, følg med mig til mødelokalet". (Rasmus, 16 år)

Rasmus fortæller, at han ved indledningen på mødet hilste på alle udvalgsmedlemmerne, og det hjalp ham til at slappe af. Han lægger i den forbindelse vægt på, at udvalgsmedlemmerne smilede og sagde deres navn:

"Da de kom ind, sagde de "Hej Rasmus, hvordan har du det? Bare tag en stol, så går vi i gang". Og så gav jeg hånd til alle sammen. De smilede til mig og sagde "hej", sagde deres navn. Jeg sagde mit navn. Så på den måde følte jeg mig allerede lidt tryggere ved situationen."

Senere i interviewet fortæller Rasmus dog, at han egentlig ikke er så tryk ved at give hånd:

"Jeg er ikke så tryk ved at give hånd. Det er bare for meget. De må gerne gøre det ved andre mennesker, men jeg synes bare det er... en lille smule akavet."

I: At skulle give hånd til alle?

Ja, nogen som jeg ikke kender. Det gjorde mig lidt utryk. Fordi jeg ikke er vant til at give hånd til folk".

Selvom Rasmus var nervøs forud for møderne mødet i børn og unge-udvalget, er han glad for, at han valgte at deltage:

"For mig gjorde en forskel. Fordi jeg fik fortalt min historie, og hvad jeg ville i den her situation. Hvis jeg ikke havde gået til udvalget, ville det nok ikke have vidst, at jeg ikke har lyst til at se min mor. Hvis jeg ikke havde sagt det, så ville de måske bare gøre det automatisk og fx sige, lad os prøve en prøveperiode på tre måneder. Men hvis de så gjorde det, så havde jeg i det mindste sagt min mening omkring det."

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra flere børn og unge-udvalg fortæller, at de som regel småsnakker lidt med børnene og de unge først, for at imødegå en eventuel nervøsitet. Ellers starter de typisk med at sige, at det er rigtigt rart, at barnet eller den unge vil komme med til mødet, og fortælle lidt om, hvad der skal ske: At barnet eller den unge sikkert har forberedt noget sammen med sin advokat, som de vil sige. Og at derefter vil udvalget stille nogle spørgsmål. Hun fortæller desuden, at mødedeltagerne i de udvalg, hun har erfaring fra, ikke giver hånd til barnet eller den unge ved mødets start.

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen fortæller, at møderne her indledes med, at mødelederen fortæller barnet, hvorfor vi er her, og hvad der skal ske. Her bliver det ifølge den børnesagkyndige også som oftest sagt, at barnet har ret til at sige noget, men at det i sidste ende er de voksne, der bestemmer.

"(...) rart at vide, hvem man taler med"

Vigtigt, at mødedeltagerne præsenterer sig selv

Flere af de interviewede børn og unge fortæller, at det er vigtigt for dem, at mødedeltagerne præsenterer sig selv. Som 12-årige Viola siger, er det *"rart at vide, hvem man taler med"*. Det er dog forskelligt, om de husker, at det skete på deres seneste møde. Derudover fremhæver nogen, at det kan være svært at forstå, hvem alle er. Og at selvom deltagerne måske præsenterer sig ved mødets start, kan barnet eller den unge hurtigt glemme igen, hvem de er.

Sille på 12 år fortæller, at deltagerne på hendes seneste møde i Ankestyrelsen præsenterede sig selv ved mødets start:

"De forklarede, at de var fra Ankestyrelsen. Og så præsenterede de forskellige mennesker sig. Sådan: "Hej, jeg hedder Jørgen, jeg er fra... posthuset i Nykøbing" (griner). Ej, du ved." (Sille, 12 år)

Sune på 14 år havde kort inden interviewet været til møde i byretten. Her fortæller han, at deltagerne også præsenterede sig selv. Det satte Sune stor pris på. Sune kan huske, at mødedeltagerne også præsenterede sig selv til hans seneste møde i børn og unge-udvalget. Her var det dog mindre klart for ham, hvem der var hvem – blandt andet fordi der var relativt mange deltagere:

"De præsenterede også sig selv, men der var alt for meget forskelligt at koncentrere sig om. Det kan man ikke huske. Jeg kan stadig ikke huske det. Jeg ved bare, at der sidder nogen fra Børn og Unge, der sidder en dommer og så nogle fra bestyrelsen. Det er det, jeg kan huske. Og så min sagsbehandler og så videre" (Sune, 14 år)

For Sune var det dog ikke noget, der betød, at han følte sig utryk eller mere nervøs ved mødet i udvalget.

En advokat fortæller, at i de børn og unge-udvalg, hvor hun har deltaget, er det formanden eller dommeren der byder velkommen. Herefter er der en præsentationsrunde, hvilket advokaten synes er vigtigt. Hun fortæller om et møde i Ankestyrelsen, hvor to af mødedeltagerne præsenterede sig selv som "beskikkede medlemmer". Her spurgte den unge, hvad det betød. Advokaten understreger, at det er vigtigt, at mødedeltagerne præsenterer sig selv med ord, som barnet eller den unge kan forstå. Det oplever hun også, at de fleste er gode til.

Svært at huske, hvem mødedeltagerne er

Nogle af de unge fortæller, at selvom mødedeltagerne præsenterede sig selv ved mødets start, havde de svært ved at huske, hvem de var.

Jannie på 17 år har været til møder i børn og unge-udvalg adskillige gange. Hun fortæller, at selvom mødedeltagerne præsenterer sig til at starte med, glemmer hun hurtigt, hvem de er. Det kan godt gøre hende nervøs, når de fx stiller spørgsmål, at hun ikke kan huske, hvem de er:

"De plejer altid at sige det i starten. Men man glemmer det bare." (Jannie, 17 år)

Marie på 15 år kan ikke huske, at deltagerne på hendes seneste møde i Ankestyrelsen præsenterede sig selv:

"Det kan jeg ikke huske. Det har de nok gjort. Men jeg har nok været så forvirret oppe i mit hoved (...) Jeg vidste, at der var en der sad og skrev, for jeg kunne se hun blev ved med at skrive. Så tænkte jeg: "Nå, hun skriver nok ned, hvad der sker, hvis nu de ikke kan huske det"." (Marie, 15 år)

"(...) jeg har nok været så forvirret oppe i mit hoved"

Som det fremgår påpeger Marie selv, at de nok har præsenteret sig selv, men at hun ikke kan huske det. Måske fordi hun

var nervøs og syntes, at det var ubehageligt at være til mødet. Det vidner ligesom Jannies udsagn om, at det måske ikke altid er tilstrækkeligt, at mødedeltagerne præsenterer sig selv indledningsvis.

16-årige Nikoline fortæller om hendes seneste møde, som var i byretten. Hun husker det ikke helt klart, men hun mener, at dommeren startede med at sige velkommen. Derudover fremhæver hun som noget positivt, at når mødedeltagerne talte, fx for at stille et spørgsmål, startede de med at præsentere sig selv:

"Det var rart, at man sådan vidste, hvem det var der spurgte." (Nikoline, 16 år)

For Nikoline hjalp det også, at hun på forhånd havde talt med både sin advokat og sine forældre om, hvem der ville være med til mødet.

FORSLAG

Det er vigtigt for flere af de interviewede børn og unge, at mødedeltagerne præsenterer sig selv ved mødets start - og at de gør det med ord, børnene og de unge kan forstå. For nogen kan det desuden forbedre oplevelsen af møderne, at mødedeltagerne kort gentager, hvem de er, hvis de stiller spørgsmål til barnet eller den unge.

MØDETS AFRUNDING OG BESKED OM AFGØRELSEN

Om afslutningen på mødet fortæller flere af de interviewede børn og unge blot, at der blev sagt, at de kunne tage hjem nu. Derudover mindes flere, at det blev nævnt, hvornår de kunne forvente at modtage afgørelsen.

Marie på 15 år fortæller, at hendes seneste møde i Ankestyrelsen blev afsluttet på følgende måde:

"De sagde, at der ville komme en afgørelse om nogle dage eller noget. At jeg bare kunne tage hjem nu. Og at der ville ikke komme en afgørelse i dag." (Marie, 15 år)

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen fortæller, at møderne her typisk afrundes med, at mødelederen siger, at det var godt at få barnet eller den unges holdning at høre. Derudover forklarer mødelederen, hvad der nu skal ske – herunder, at de vil få afgørelsen om en uges tid.

Vigtigt at blive anerkendt for at være mødt op

Der er dog også nogle, der fortæller, at det betyder meget dem, at de bliver anerkendt for deres deltagelse – ikke mindst ved mødets afslutning.

For eksempel beskriver Nina på 15 år, hvordan det ved hendes seneste møde i byretten betød meget for hende, at hendes indsats blev anerkendt af dommeren ved mødets afslutning:

"[Noget, der var godt] var det dommerne gjorde bagefter. De rejser sig op, og jeg rejser mig op, og så går de faktisk hen med den her afstand [viser ca. en meter] – for det er corona-times – og siger, at du klarede det pisse godt. Man får lige noget ros på skulderen.

"Man får lige noget ros på skulderen"

I: Det er jo altid dejligt at få ros. Men hvorfor er det så dejligt der?

Fordi man var så nervøs.

I: Var du usikker på, om du klarede det godt inden, at de kom hen og sagde det?

Ja, jeg var virkelig sådan: Har jeg snakket for meget? Går det for hurtigt?" (Nina, 15 år)

Nina har derfor også en klar opfordring til dommerne og de andre mødedeltagere i de tre instanser:

"De skal have et smil på, når man kommer ind, og man skal have ros, når man skal gå – det har folk brug for, når de har været i en presset situation." (Nina, 15 år)

**FOR FLERE
FINT AT FÅ
AFGØRELSEN
MUNDTLIGT VIA
ADVOKATEN**

FORSLAG

15-årige Nina fremhæver, at det ved afslutningen af mødet er vigtigt, at en eller flere mødedeltagere – og ikke kun barnets eller den unges advokat eller bisidder – roser og anerkender barnet eller den unge for at være mødt op.

En advokat fortæller, at møderne i børn og unge-udvalgene for barnet eller den unges vedkommende enten slutter, når de har afgivet deres forklaring, eller når hele mødet er slut. I det første tilfælde får barnet eller den unge typisk at vide, at de godt kan tage hjem nu. Her oplever hun, at særligt de børnesagkyndige er gode til at sige: "Tak for, at du kom. Hvor var det godt at høre fra dig".

En børnesagkyndig psykolog tilknyttet Ankestyrelsen pointerer, at mødelederen som en del af afrundingen skal lade barnet eller den unge vide, at det var godt og vigtigt, at de kom og fik givet deres forklaring.

Forskelligt hvordan og hvornår de gerne vil have afgørelsen

Nogle af børnene og de unge fortalte i interviewene om, hvordan og hvornår de modtog afgørelsen. Dem, der nævner det, fortæller alle, at de modtog afgørelsen mundtligt via deres advokat lidt tid efter mødet. For flere er det en god løsning. Der er dog også enkelte, der gerne ville modtage afgørelsen skriftligt eller gerne ville have den samme dag, som mødet blev afholdt.

16-årige Rasmus fortæller, at han efter hvert af de møder, han har været til i børn og unge-udvalget, får afgørelsen at vide af sin advokat. To af gangene har advokaten besøgt ham hos hans plejefamilie, og en enkelt gang har de talt sammen over Skype. Rasmus er godt tilfreds med den løsning, fordi han oplever, at advokaten "*er meget detaljeret og får det hele med*".

Marie fik afgørelsen fra mødet at vide ved, at hendes advokat ringede til hende. Hun så aldrig afgørelsen på skrift, men det ville hun egentlig gerne have haft mulighed for:

"Jeg ville faktisk gerne have set, hvad de havde skrevet. Selvom jeg ikke kunne forstå det." (Marie, 15 år)

**FORDELE OG
ULEMPER VED AT
FÅ AFGØRELSEN
MED DET SAMME**

12-årige Kate har endnu ikke modtaget afgørelsen fra sit seneste møde, som var i byretten. Aftalen med advokaten er, at han vil ringe, så snart han har modtaget afgørelsen. Kate fortæller, at hun ikke tænker så meget over det, men at hun selvfølgelig er lidt spændt. Vi spørger hende, om hun gerne ville have haft afgørelsen med det samme, men her svarer hun nej, og fortsætter:

“Fordi det er måske meget godt, at de lige kan tænke over tingene.” (Kate, 12 år)

For Kate ville det at få afgørelsen med det samme have givet hende en oplevelse af, at byretten ikke rigtig havde overvejet, hvad afgørelsen skulle være.

Nina ville gerne have haft afgørelsen fra sit seneste møde i Ankestyrelsen samme dag. Ninas oplevelse er, at afgørelsen fra Ankestyrelsen er klar samme dag, men at hun først får den efter en uge. Nina ville gerne have haft afgørelsen samme dag, så hun ikke skulle gå rundt og tænke på, hvad der mon ville ske, og om hun havde fået sagt noget forkert.

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra flere børn og unge-udvalg fortæller, at nogle børn og unge ikke ønsker at høre afgørelsen på stedet. De vil hellere have besked gennem deres advokat efterfølgende. Det imødekommes altid. Hvis barnet eller den unge ønsker det, kan de også få afgørelsen at vide på stedet, men uden forældrenes tilstedeværelse. I så fald kommer barnet eller den unge først ind med sin advokat og får afgørelsen – og herefter forældrene med deres advokat.

En advokat fortæller, at efter et møde i børn og unge-udvalget får barnet eller den unge typisk afgørelsen at vide på stedet. Efter et møde i Ankestyrelsen bliver afgørelsen sendt til ham som advokat. Her prioriterer han at ringe til barnet eller den unge for at fortælle dem om afgørelsen og tale med dem om den.

En anden advokat fortæller, at hvis barnet eller den unge bliver til et børn og unge-udvalgs-møde, indtil mødet er afsluttet, og gerne vil modtage afgørelsen på stedet, venter advokaten uden for lokalet sammen med barnet eller den unge, mens udvalget voterer. Her oplever advokaten, at nogen børn og unge bliver overraskede over, hvor kort tid det kan tage at votere. Det kan give barnet

**NOGEN BLIVER
OVERRASKEDE
OVER, HVOR KORT
TID DET TAGER
AT VOTERE**

eller den unge en oplevelse af, at udvalget havde besluttet sig på forhånd – og dermed, at det var ligegyldigt, at de deltog. Advokaten synes dog, at det er bedst, at afgørelsen i børn og unge-udvalget overleveres mundtligt, og mens hun er til stede. I Ankestyrelsen fortæller hun, at hun, ligesom den anden advokat, ringer til barnet eller den unge, når afgørelsen kommer ca. en uge efter mødet.

En børnesagkyndig dommer fra byretten fortæller, at afgørelsen fra møderne her også typisk vil blive formidlet til barnet eller den unge efter mødet og via deres advokat. Han vurderer, at det er sjældent, at der bliver afsagt dom umiddelbart i forlængelse af mødet. Ligesom andre forhold vedrørende afholdelsen af møderne i byretterne afhænger det blandt andet af den enkelte juridiske dommers præferencer.

DE FYSISKE RAMMER OG MØDERNES VARIGHED

I interviewene har vi også spurgt børnene og de unge, hvordan de oplevede de fysiske rammer for møderne og mødernes varighed.

Nogen af de interviewede børn og unge beskriver, at de fysiske rammer for møderne har haft betydning for deres oplevelse af møderne. Det drejer sig fx om rummets størrelse, antallet af mødedeltagerne og mødedeltagerens placering i rummet. For flere har de fysiske rammer dog ikke umiddelbart betydning.

Hvad angår mødets varighed varierer det meget, hvor længe de interviewede børn og unge fortæller, at deres deltagelse i møderne varede. De er dog stort set alle tilfredse med mødernes varighed.

Rummets størrelse og udformning

For nogen af de interviewede børn og unge har størrelsen på det rum, møderne blev afholdt i, betydning for deres oplevelse.

Nina på 15 år fortæller, at hun oplevede både i byretten og i Ankestyrelsen, at det var store lokaler, hvor der var meget stor afstand imellem hende og de andre mødedeltagere. Det skyldtes blandt andet, at møderne blev afholdt under Covid-19. Det syntes Nina var ubehageligt, fordi det gjorde stemningen mere formel.

16-årige Rasmus har været til tre møder i det samme børn og unge-udvalg. I forhold til hvilke forskelle, der var på møderne fortæller han:

"Det har været forskellige lokaler. Første gang var det et stor lokale, anden gang lidt mindre. Og tredje gang var det sådan... fra den der væg til den der væg [peger]. Ok stort, ikke? (...) Jeg kunne bedst lide det store lokale, fordi jeg følte at... hvis jeg sidder i et lille rum med mange mennesker, så kan jeg godt føle, at jeg ligesom bliver kvalt." (Rasmus, 16 år)

Som det fremgår, har det betydning for Rasmus, at mødelokalerne ikke er for små – mens andre, som Nina, oplever, at de er for store. Rasmus fortæller desuden, at udvalget først kom ind i lokalet efter ham og hans bisidder, og at det var lidt overvældende:

"Så kom der bare en række af mennesker susende ind. Jeg vil ikke sige, at det gik hurtigt, men det var bare overvældende, at der kom så mange mennesker". (Rasmus, 16 år)

Der er ikke nogen af de interviewede børn og unge, der fremhæver rummenes udformning negativt eller særligt positivt. De beskriver derimod rummene relativt neutralt.

Et eksempel er Sille på 12 år. Hun beskriver her, hvordan hun husker det rum, hendes seneste møde i Ankestyrelsen blev afholdt i:

"Der var nogle radiatorer hen langs gulvet. Store vinduer, hvor man kunne se ud. Og henne på den anden side af gaden blev der renoveret. Et stort højhus. Der kørte hele tiden biler og var hele tiden mennesker nede på gaderne. Og vi sad ved ét bord og Ankestyrelsen sad ved et andet bord." (Sille, 12 år)

Sille fortæller videre, at som hun husker det, var der ca. ti deltagere i mødet. Både de fysiske rammer og antallet af mødedeltagere husker Sille som fint. Det eneste Sille mener kunne have givet hende en bedre oplevelse var, hvis der var noget at "dimse med". Sille kan godt lide at holde sine hænder beskæftiget. Derfor endte hun med, som hun selv siger "at sidde og ødelægge et papkrus".

En advokat vurderer, at det kan være en voldsom oplevelse for nogen børn og unge at deltage i møder i børn

---

---

og unge-udvalget. Og at det blandt andet handler om, at det som oftest er et meget stort lokale med et stort bord og mange mennesker.

En anden advokat fortæller, at i et af de børn og unge-udvalg, hvor han ofte har deltaget, bliver barnet eller den unge først ført ind i et lokale. Herefter ankommer udvalget til lokalet. Advokaten vurderer, at det kan virke lidt intimiderende for barnet eller den unge. Dels fordi det er mange mennesker, der kommer ind – og dels fordi det er et relativt lille lokale. Det er dog kun et sted, at han har oplevet dette.

En børnesagkyndig tilknyttet Ankestyrelsen mener, at de fysiske rammer bør være pæne og neutrale – som de også er i dag. Han lægger vægt på, at de børn og unge, der deltager, er over 12 år. Og at mødelokaler er en kendt "setting" for dem. Den børnesagkyndige mener derfor, at det er vigtigt, at Ankestyrelsen ikke prøver at indrette lokalene børnevenligt.

Antal deltagere og deres placering i rummet

For flere af de interviewede børn og unge har antallet af mødedeltagere ikke umiddelbart betydning for deres oplevelse af møderne. De bruger vendinger såsom, at "der var mange mennesker, men det var fint nok".

Det er desuden meget forskelligt, hvilke mødedeltagere de husker og fremhæver, herunder hvad de husker om mødedeltagernes placering og om det have betydning for deres oplevelse. Flere af børnene og de unge fortæller meget nøgternt om placeringen af de forskellige mødedeltagere i rummet – herunder deres egen placering, fx i forhold til dommeren. For disse børn og unge har det ikke stor betydning for deres oplevelse af møderne.

14-årige Sune fortæller, at han på mødet i byretten sad med sin egen advokat på den ene side og sin mors advokat på den anden side. Det var rart, fordi han kender dem godt. Sune fortæller derudover, at dommeren og nogen andre sad hævet, men at det syntes han var helt fint.

Om børn og unge-udvalgsmøderne fortæller Sune, at han mindes, at der var ret mange mennesker. Han har dog fundet ud af, at det hjælper ham at fokusere på dommeren:

"Det er noget, jeg selv er kommet frem til. Det er måden, jeg kan holde styr på det hele. Fokuser på dommeren. Det er ham, der sidder for enden af bordet, og det er ham/hende, der skal være med til at træffe beslutningen. Det er ham, jeg kigger på." (Sune, 14 år)

Fordi Sune fokuserer på dommeren, har det ikke stor betydning for ham, hvor mange mennesker der derudover er i lokalet.

Nikoline på 16 år fortæller her om et møde i et børn og unge-udvalg, hvor placeringen af hendes sagsbehandler havde betydning for Nikolines oplevelse:

"Så vidt jeg husker, sad jeg ved et langt bord. Og så sad alle de vigtige personer på den ene side, og jeg sad på den anden med min advokat. Jeg kan ikke lide min sagsbehandler, så hun sad helt nede i den anden ende, så jeg ikke kunne se hende." (Nikoline, 16 år)

Nikoline havde inden mødet fortalt sin advokat, at hun ikke ville sidde tæt på sin sagsbehandler. Som det fremgår blev dette ønske imødekommet.

En børnesagkyndig psykolog med erfaring fra flere børn og unge-udvalg mener, at det for nogen børn og unge kan være overvældende, at der vil disse møder er mange voksne mødedeltagere. Hun beskriver desuden, at rammen for møderne er "meget formel". Fx idet udvalget og den børnesagkyndige sidder på den ene side af et langbord, mens barnet eller den unge sidder på den anden side med sin advokat eller bisidder.

En børnesagkyndig tilknyttet Ankestyrelsen vurderer, at det også her kan være overvældende for nogen børn og unge, at der deltager måske 7-8 voksne.

En børnesagkyndig dommer i byretten vurderer, at mange af retsbygningerne – nogen mere end andre – er meget formelle. Det formelle og alvorlige understreges yderligere af, at dommeren har kappe på og at nogen af mødedeltagerne sidder bag en skranke, der er hævet over resten af lokalets gulvniveau. Som beskrevet i kapitel 2 vurderer han, at det for nogen børn og unge kan medvirke til, at de bliver nervøse og ikke taler frit.

FORSLAG

Den børnesagkyndige dommer i byretten mener, at byretten bør overveje at have et andet lokale end en retsal, hvor barnet eller den unge kan afgive forklaring, og som var "lidt mere hyggeligt og lidt mindre formelt". Han foreslår, at det kun er dommeren, parternes advokater og de børnesagkyndige dommere, der er til stede, og at de øvrige mødedeltagere så eventuelt kan se med over video. Den børnesagkyndige dommer mener, at det måske kunne gøre det mindre anspændt og skræmmende for børnene og de unge. Han kan dog være i tvivl, om det kan lade sig gøre rent praktisk. [Bokstekst]

Mødernes varighed er passende

De børn og unge vi har talt med, oplever generelt at varigheden på de møder, de har deltaget i, har været passende. Flere af dem fortæller, at deres deltagelse i mødet varede ca. en halv time og at det var fint.

12-årige Kate fortæller fx, at det til hendes seneste møde i byretten tog ca. en halv time, da hun og hendes søskende skulle afgive forklaring. Det syntes hun ikke var lang tid.

Rasmus på 16 år fortæller her om varigheden på de børn og unge-udvalgsmøder, han har deltaget i:

"Altså, den del jeg var til...nu har jeg været der 2-3 gange og tiden har været lidt forskellig. Første gang tog det fx en halv time, anden gang måske et kvarter og tredje gang måske omkring de der 25 min. Så det skifter lidt efter hvor mange spørgsmål de stiller mig. (...) Jeg synes det var en tilpas længde. Jeg synes det var lidt for meget, hvis det tog sådan en hel time." (Rasmus, 16 år)

For Rasmus havde det betydning, at han ikke skulle være inde til møderne længere end ca. en halv time. Det hænger sammen med, at Rasmus var nervøs forud for møderne og beskriver, at han gjorde sig umage og brugte meget energi på at svare bedst muligt på udvalgets spørgsmål.

17-årige Jannie har deltaget i mange møder i børn og unge-udvalg. Hun fortæller, at det er meget forskelligt, hvor længe hun har været inde til møderne. Det afhænger af, hvad mødet handler om, samt om hun er med til hele mødet eller kun afgiver forklaring og herefter tager hjem. Det er dog ikke noget, der har påvirket Jannies oplevelse af møderne hverken positivt eller negativt.

For 15-årige Marie var det seneste møde i Ankestyrelsen en ubehagelig oplevelse. Det skyldtes flere forskellige forhold. Marie fortæller, at hun var inde til mødet i ca. en halv time, ligesom Kate – men for Marie føltes det "*som evigheder*", som hun selv siger. Det vidner om, at oplevelsen af mødernes varighed er meget subjektiv og blandt andet hænger sammen med den overordnede oplevelse af møderne.

Bilag 1: Metode

Her beskriver vi, hvordan vi har gennemført undersøgelsen.

Undersøgelsen er baseret på tre datakilder:

- Interview med børn og unge
- Interview med advokater og børnesagkyndige
- Eksempler på retningslinjer i de tre instanser for afholdelse af møder, hvor børn og unge deltager

Interviewene med børn og unge er den primære datakilde. De to andre datakilder har dels tjent som baggrundsviden for interviewene med børn og unge og dels som selvstændig viden, der også præsenteres i rapporten.

INTERVIEW MED ADVOKATER OG BØRNESAGKYNDIGE

Vi indledte undersøgelsen med at tale med to advokater og tre børnesagkyndige med erfaring fra børn og unge-udvalg, Ankestyrelsen og byretten.

Formålet med interviewene med disse fagpersoner var for det første at få baggrundsviden om, hvordan møder med deltagelse af børn og unge foregår i de tre instanser. Denne baggrundsviden var en del af grundlaget for vores interviewguides til interviewene med børn og unge. For det andet var formålet at få disse fagpersoners vurdering af, hvordan det er som barn eller ung at deltage i møder de tre steder, og hvordan børns og unges oplevelse af møderne eventuelt kan forbedres.

De to advokater har begge stor erfaring med at repræsentere børn og unge i alle tre instanser. Advokaterne blev foreslået af en chef i Ankestyrelsen på børneområdet med stort kendskab til forskellige advokaters erfaring.

Derudover har vi talt med en børnesagkyndig med erfaring fra i alt 11 forskellige børn og unge-udvalg; en børnesagkyndig tilknyttet Ankestyrelsen; og en børnesagkyndig dommer fra byretten. Endelig har vi talt mere uformelt med en juridisk dommer i byretten, der har nedskrevet nogle af sine erfaringer fra de børn og unge-udvalg, hun har deltaget i.

Alle interview er blevet optaget på diktafon og efterfølgende transskriberet.

De interviewede fagpersoner har alle haft de uddrag af samtalerne med dem, som vi bruger i rapporten, i høring.

EKSEMPLER PÅ RETNINGSLINJER

Ud over interviewene med fagpersoner og børn og unge har vi indhentet eksempler på retningslinjer for afholdelse af møder med deltagelse af børn og unge i de tre instanser.

Formålet var at indhente eksempler på retningslinjer – herunder eksempler på, hvilke overvejelser instanserne allerede gør sig om, hvordan oplevelsen kan blive så god som muligt for de børn og unge, der deltager. Formålet var ikke at foretage en afdækning af, hvor mange børn og unge-udvalg eller byretter, der har retningslinjer, eller hvori de retningslinjer består.

Vi indhentede denne viden ved at spørge forskellige repræsentanter for de tre instanser, såvel som de interviewede advokater og børnesagkyndige, om de havde kendskab til retningslinjer.

INTERVIEW MED BØRN OG UNGE

Undersøgelsens primære datakilde er interview med 11 børn og unge i alderen 12-17 år. De har alle været til møde i en eller flere af de tre instanser inden for det seneste år.

Interviewene blev gennemført i august-september 2020.

I rapporten er børnene og de unges navne og andre detaljer (fx stednavne) ændret af hensyn til anonymisering.

Tabel 1 viser fordelingen af de interviewede børn og unge på alder, samt hvor mange af dem, der har været til møde i hver af de tre instanser.

TABEL 1. DE INTERVIEWEDE BØRN OG UNGES ALDER SAMT HVOR MANGE DER HAR VÆRET TIL MØDE I HVER AF DE TRE INSTANSER

Alder	Antal interviewpersoner
12	3
13	1
14	2
15	2
16	2
17	1
Har deltaget i møder i...	
Børn og unge-udvalg	10
Ankestyrelsen	9
Byretten	5

Note: To af de interviewede børn og unge har været til møde i en instans, fem har været til møde i to instanser og fire har været til møde i alle tre instanser.

Kilde: Ankestyrelsen, 2020

Kontakt og samtykke

Vi fik primært kontakt til de interviewede børn og unge gennem fire erfarne advokater på området. Vi bad de fire advokater om at spørge nogle af de børn og unge, de repræsenterede, om de havde lyst til at deltage i et interview til undersøgelsen. De eneste krav var, at børnene/de unge

- var mellem 12 og 17 år
- havde deltaget i et møde i en eller flere af de tre instanser for relativt nylig – og i hvert fald inden for det seneste år
- ikke havde en betydelig og varig funktionsnedsættelse.

Derudover bad vi advokaterne om kun at spørge børn og unge, som de vurderede kunne få en god oplevelse ud af at tale med os. Vi lagde desuden vægt på, at det skulle være tydeligt for børnene og de unge, at de kunne sige nej.

Vi sendte advokaterne et informationsbrev om undersøgelsen, som de kunne give videre til de relevante børn og unge. Hvis et barn eller en ung sagde ja til at deltage, sendte advokaterne os kontaktoplysninger på barnet/den unge selv og/eller en forælder eller en kontaktperson fra deres anbringelsessted. Herefter tog vi selv kontakt og aftalte tid og sted for interviewet. I den forbindelse sikrede vi os, at barnet eller den unge var indforstået med, hvad han eller hun havde sagt ja til, og fortsat havde lyst til at deltage.

For børn og unge over 15 år bad vi dem selv om at underskrive en erklæring om samtykke til deltagelse i interviewet, når vi mødtes med dem. For børn og unge under 15 år fik vi skriftligt samtykke fra mindst en forældremyndighedsindehaver. Det skete i alle tilfælde med hjælp fra deres anbringelsessted. I et enkelt tilfælde vurderede vi i samråd med personale fra anbringelsesstedet, at sagens karakter og barnets modenhed talte for, at et 14-årigt barn selv kunne underskrive samtykkeerklæringen.

Enkelte af de interviewede børn og unge kom vi i kontakt med direkte igennem deres anbringelsessted. Det skyldtes, at de fire advokater, vi kontaktede indledningsvis, ikke kunne etablere kontakt til så mange børn og unge som forventet. Derfor spurgte vi de anbringelsessteder, som vi alligevel var i kontakt med for at lave interviewaftaler, om der boede andre relevante børn og unge hos dem.

Interviewtemaer

For at belyse, hvordan børnene og de unge har oplevet de møder, de har deltaget i, har vi blandt andet bedt dem om at beskrive forløbet ved det seneste møde så detaljeret som muligt. Derefter har vi spurgt ind til, hvordan de oplevede dette møde, og hvordan forskellige forhold påvirkede deres oplevelse. Her har vi lagt vægt på det, de selv fremhæver i deres beskrivelser. Endelig har vi spurgt ind til deres oplevelse af eventuelt andre tidligere møder.

Mere specifikt handlede interviewene om følgende temaer:

- Hvad der skete til deres seneste møde.
- Deres oplevelse af det seneste møde.
- Forskellige forhold, der kan have betydning for deres oplevelse af det seneste møde – fx advokatens eller bisidderens rolle, mødets længde, forældrenes tilstedeværelse ved mødet, og hvorvidt barnet eller den unge havde mulighed for at komme til orde.
- Information forud for det seneste møde.
- Deres oplevelse af tidligere møder, evt. i andre instanser.
- Idéer til, hvordan oplevelsen af møderne kan forbedres.

I nogle interview blev alle temaer belyst, mens vi i andre interview kun fik belyst enkelte temaer. Det skyldes forskellige forhold:

- Nogle af de interviewede børn og unge havde svært ved at svare på nogle af spørgsmålene, eller kunne ikke huske ret meget fra de møder, de havde deltaget i.

- Ved nogle interview var vi nødt til at justere mængden af temaer og spørgsmål så interviewet ikke blev for langt for det pågældende barn – fx hvis barnet virkede rastløs eller ikke helt tilpas i situationen.

Nogle af de interviewede børn og unge havde desuden svært ved at skelne imellem de forskellige møder, de har deltaget i. Herunder hvilken instans et bestemt møde var i. Det betyder, at nogle af interviewene handlede om deres oplevelser af møderne i bred forstand generelt, på tværs af instanser.

Rammer for interviewene

Ni interview blev gennemført fysisk, og to blev gennemført som telefoninterview.

Når vi kontaktede børnene og de unge for at lave en aftale om et interview, præsenterede vi dem for muligheden for telefon- eller videointerview, hvis de foretrak det. Det blev dog kun relevant i de to tilfælde.

Generelt tilstræbte vi ved planlægningen af interviewene at imødekomme børnene og de unges ønsker i forhold til sted og tidspunkt mest muligt. Vi lagde derfor op til, at børnene og de unge selv kunne bestemme, hvor vi skulle mødes til de fysiske interview. De fysiske interview blev afholdt henholdsvis på barnets eller den unges opholdssted eller døgninstitution, hjemme hos deres plejefamilie, i deres eget hjem og i Ankestyrelsen.

Ved starten af hvert interview fortalte vi igen barnet eller den unge om undersøgelsens formål. Vi fortalte dem desuden

- at de til enhver tid kunne trække sig fra undersøgelsen og interviewet
- at de altid gerne måtte sige, hvis der var et spørgsmål, de ikke havde lyst til at svare på
- at de er anonyme, også i den endelige rapport, og at vi ikke fortæller nogen, hvad de har fortalt os
- at vi har underretningspligt og hvad det vil sige: At hvis de fortæller os noget, der gør os bekymrede for, om de får den rigtige hjælp, er vi nødt til at sige til en kollega i Ankestyrelsen, at vi er bekymrede – men ikke hvorfor.

Disse forhold fremgik også af det materiale om undersøgelsen, børnene og de unge fik udleveret ved den første kontakt, og som dannede grundlag for, at de valgte at deltage i undersøgelsen.

Vi spurgte desuden alle de interviewede børn og unge om vi måtte optage interviewet på diktafon, hvilket de alle sagde ja til. Et interview kom dog i stand så pludseligt, at vi ikke nåede

at få det optaget på diktafon. Efter dette interview tog vi et grundigt referat.

Høring og formidling af resultater til de deltagende børn og unge

Unge på 15 år og derover fik tilbud om at få de dele af interviewet, vi bruger til citater i rapporten, i høring. Tre unge takkede ja til dette. Disse tre unge fik de relevante uddrag tilsendt i e-boks og fik en frist på syv dage til at vende tilbage med eventuelle rettelser.

Alle de interviewede børn og unge modtog i forbindelse med offentliggørelsen af rapporten en kort og let tilgængelig opsummering af undersøgelsens resultater, enten i deres egen e-boks, en forælders e-boks eller via en kontaktperson på deres anbringelsessted.

AFGRÆNSNING

Som det fremgår af tabel 1 har flere af de interviewede børn og unge været til møde i flere af instanserne. I interviewene har vi dog primært lagt vægt på at tale med dem om deres oplevelse af det seneste møde de havde været til.

Undersøgelsen præsenterer børnene og de unges oplevelse af møderne. Vi har ikke spurgt deres advokater, bisiddere eller andre eller andre omkring dem, om de oplevede møderne anderledes.

Der vil være forhold, som med stor sandsynlighed har betydning for børnene og de unges oplevelse af møderne, men som vi ikke kan belyse betydningen af i denne undersøgelse. Fx kan vi kun belyse betydningen af børnene og de unges personlige karaktertræk og præferencer i det omfang, de selv fremhæver det. Vi kender desuden kun i nogle tilfælde emnet for deres seneste møde – og under alle omstændigheder kun barnet/den unges egen udlægning af det. Mødets emne kan have stor betydning for børnene og de unges oplevelse. Andre eksempler på forhold, vi ikke kan belyse betydningen af, er advokatens kompetencer og praktiske forhold i de tre instanser.

Bilag 2: Procedure fra Roskilde Kommune

Herunder ses Roskilde Kommunes procedure for børn og unges deltagelse i møder i kommunens børn og unge-udvalg. Proceduren er udarbejdet af kommunens socialjuridiske team på baggrund af drøftelser med udvalget. Den er vedlagt som bilag efter aftale med Roskilde Kommune.

TABEL 1 PROCEDURE FOR BØRN OG UNGES DELTAGELSE I MØDER I BØRN OG UNGE-UDVALGET (ROSKILDE KOMMUNE)

Lovgrundlag	Serviceovens § 74, stk. 2
Formål	At beskrive hvordan børn og unges fremmøde i børn og unge-udvalget finder sted på en hensigtsmæssigt måde for barnet og den unge.
Børn under 12 år Før mødet i børn og unge-udvalget Under mødet i børn og unge-udvalget	<p>Børn og Unge vurderer, hvorvidt barnet skal tilbydes at møde i børn og unge-udvalget. Udgangspunktet er, at barnet i forbindelse med børnesamtalen forud for mødet i børn og unge-udvalget skal tilbydes at møde for udvalget. Hvis Børn og Unge finder, at det vil være til skade for barnet at møde i udvalget, skal vurderingen fremgå af journalen.</p> <p>Det vil fremgå af dagsordenen til mødet i børn og unge-udvalget, om barnet er tilbudt at møde i udvalget, herunder om barnet ønsker at deltage eller ej.</p> <p>De børnesagkyndige medlemmer af børn og unge-udvalget afklarer forud for mødet, hvem af dem, der taler med barnet.</p> <p>Barnet mødes i ventelokalet af sagsbehandler og den børnesagkyndige fra børn og unge-udvalget, der skal tale med barnet på mødet.</p> <p>Barnet følges til mødelokalet af sagsbehandler og den børnesagkyndige.</p> <p>Sagsbehandler og den børnesagkyndige sætter sig sammen med barnet og barnets eventuelle bisidder ved mødebordet i mødelokalet. Barnet tilbydes juice, chokolade eller lignende.</p> <p>Den børnesagkyndige taler med barnet.</p> <p>Børn og unge-udvalget, protokolfører, sagsbehandler, barnet og barnets eventuelle bisidder er til stede under samtalen med barnet.</p>

<p>Efter mødet i børn og unge-udvalget</p>	<p>Forældrene og deres advokater er ikke til stede under samtalen. Forældrene kan efter en konkret vurdering være til stede under samtalen med barnet, hvis barnet ønsker dette. Kommunens repræsentant er ikke til stede under samtalen med barnet.</p> <p>Sagsbehandler følger efterfølgende op på barnets eventuelle reaktioner på deltagelse i børn og unge-udvalget.</p>
<p>Børn og unge der er fyldt 12 år</p> <p>Før mødet i børn og unge-udvalget</p> <p>Under mødet i børn og unge-udvalget</p> <p><i>Forældrene er ikke til stede under barnets fremmøde</i></p> <p><i>Forældrene er til stede under barnets fremmøde</i></p> <p><i>Undtagelse</i></p>	<p>Barnet er part i sagen i børn og unge-udvalget og har derfor krav på at være til stede under mødet. Barnet har endvidere ret til advokatbistand.</p> <p>Sagsbehandler spørger i forbindelse med partshøring af barnet forud for mødet i børn og unge-udvalget, om barnet ønsker at møde i børn og unge-udvalget og i givet fald, om barnet ønsker at møde, uden at forældrene er til stede.</p> <p>Det vil fremgå af dagsordenen, at barnet er indkaldt til mødet i børn og unge-udvalget, herunder om barnet ønsker at møde eller ej, og om barnet ønsker at møde uden forældrenes tilstedeværelse.</p> <p>Dommeren vil som udgangspunkt imødekomme barnets ønske om ikke at møde sammen med sine forældre.</p> <p>Hvis barnet har en advokat, er det advokaten, der taler med barnet. Hvis barnet ikke har ønsket advokat, er det en af de børnesagkyndige i udvalget, der taler med barnet.</p> <p>Hvis barnet ikke ønsker at møde sammen med sine forældre, vil fremmødet med barnet ske med deltagelse af barnet, barnets eventuelle bisidder, barnets advokat, forældrenes advokater, sagsbehandler og kommunens repræsentant.</p> <p>Forældrenes advokater vil efter samtalen med barnet orientere forældrene om indholdet i samtalen.</p> <p>Hvis en forælder ikke har ønsket at være repræsenteret ved advokat, deltager forælderen ikke i samtalen men orienteres efterfølgende om samtalens indhold af dommeren.</p> <p>Hvis barnet ønsker at møde sammen med sine forældre, vil fremmødet med barnet som udgangspunkt ske med deltagelse af barnet, barnets eventuelle bisidder, barnets advokat, forældrene, forældrenes eventuelle bisiddere, forældrenes advokater, sagsbehandler og kommunens repræsentant.</p> <p>Der kan være situationer, hvor dommeren vurderer, at det vil være bedst for barnet, at forældrene ikke deltager i fremmødet med barnet.</p> <p>Forældrene kan ikke deltage i barnets fremmøde, hvis der aktuelt er overvåget/afbrudt samvær eller den aktuelle forelæggelse for udvalget vedrører overvåget/afbrudt samvær.</p>

